

Gelijkwaardig en inclusief

Advies over de doorontwikkeling
van paralympische topsport



Gelijkwaardig en inclusief

Advies over de doorontwikkeling
van paralympische topsport

Voorwoord

Op verzoek van de minister van Medische Zaken en Sport heeft de Nederlandse Sportraad (NLsportraad) zich verdiept in de paralympische topsport. Centrale vraag daarbij was hoe de paralympische sport zich verder kan ontwikkelen en welke rol de Nederlandse overheid daarbij kan spelen.

Gaandeweg viel de raad op dat paralympische topsporters een rolmodel zijn. Zij laten de samenleving zien wat het betekent om grenzen te verleggen en mee te doen in de maatschappij. Door topsportprestaties te leveren met hun beperking bereiken zij de wereldtop. Daarmee zijn paralympische sporters een inspiratiebron voor mensen met en zonder handicap.

Tegelijkertijd is er voor paralympische topsporters nog een wereld te winnen. Er moet nog veel gebeuren voordat zij dezelfde positie hebben als hun olympische collega's. Europese en wereldkampioenschappen voor paralympische sport zijn onbekend bij het publiek en worden zelden georganiseerd tijdens reguliere kampioenschappen. Buiten de Paralympische Spelen is er weinig media-aandacht voor paralympische sport. En Paralympische Spelen worden gehouden als alle olympische sporters al lang weer thuis zijn.

De NLsportraad pleit voor verandering. De raad ziet een toekomst waarin de prestaties van paralympische en olympische topsporters dezelfde waardering krijgen. De eerste stappen daarvoor zijn in Nederland gezet. De organisatorische integratie van de paralympische sport bij NOC*NSF en de sportbonden heeft er in ieder geval toe bijgedragen dat voor de paralympische sport gelijke faciliteiten zijn gerealiseerd. Maar de NLsportraad ziet ook dat een extra stap nodig is voor een *gelijkwaardige* positie van paralympische sporters. Die stap staat in het advies centraal voor doorontwikkeling van de paralympische sport. Bovendien stelt de NLsportraad als einddoel dat paralympische en olympische sporters uiteindelijk *samen* sporten. Om dit te bereiken adviseert de raad de minister om de regie te nemen en van Nederland een gidsland te maken.

De NLsportraad heeft voor deze analyse de interactie opgezocht. Bijeenkomsten met experts, stakeholders, paralympische topsporters en coaches hebben geleid tot verrijking, discussie en draagvlak. De NLsportraad wil al zijn gesprekspartners voor hun inbreng bedanken. Het is voor dit advies zeer waardevol dat zij hun kennis en ervaringen met ons hebben gedeeld. Ten slotte bedankt de NLsportraad de leden van de adviescommissie. Zonder hun expertise, inzet en discussies was het advies niet tot stand gekomen.

Michael van Praag, voorzitter NLsportraad

Inhoud

Voorwoord	5
Samenvatting	8
1 Inleiding	12
1.1 Adviesaanvraag	13
1.2 Een inclusieve samenleving	13
1.3 Aanpak adviestraject	14
1.4 Leeswijzer	14
1.5 Definities	15
2 Analyse huidige stand van zaken	16
2.1 Organisatie en financiering	17
2.2 Sportcarrière in de paralympische topsport	22
2.3 Classificatie	29
2.4 Beeldvorming en zichtbaarheid	33
2.5 Kennisdeling en innovatie	36
2.6 De positie van Nederland in het buitenland	37
3 Visie op doorontwikkeling	38
3.1 Gelijkwaardig en samen	39
3.2 Topsport is presteren	40
3.3 Innovatie in classificatie	41
3.4 Prestatie en handicap	42
3.5 Kennis delen en meegroeien	43
4 Aanbevelingen	44
4.1 Organisatie en financiering	45
4.2 Sportcarrière in de paralympische topsport	47
4.3 Classificatie	48
4.4 Beeldvorming en zichtbaarheid	49
4.5 Kennisdeling en innovatie	50
4.6 De positie van Nederland in het buitenland	50
Literatuurlijst	52
Bijlagen	56
Bijlage 1: Achtergrondinformatie	57
Bijlage 2: Verslag bijeenkomsten	64
Bijlage 3: Overzicht gesproken personen	68



Samenvatting

De positie van de paralympische topsport moet net zo volwassen en krachtig zijn als die van de olympische topsport. Die positie is nu gelijk, hij moet gelijkwaardig worden. Dit kan uiteindelijk uitmonden in inclusieve topsport voor mensen met en zonder handicap. Dat adviseert de Nederlandse Sportraad (NLsportraad) aan de minister voor Sport. De minister heeft de raad om advies gevraagd, onder meer over de rol die de Nederlandse overheid kan innemen om de paralympische topsport verder te ontwikkelen. De NLsportraad adviseert de minister regie te nemen en van Nederland een gidsland te maken.

De NLsportraad gebruikt het perspectief van de inclusieve samenleving als stip op de horizon voor dit advies. In een inclusieve samenleving zijn mensen met een handicap nergens uitgesloten. Zij voelen zich op alle fronten volwaardig onderdeel van de maatschappij. In dat licht ziet de raad de inclusie van breedtesport, talentontwikkeling, topsport en sportevenementen voor mensen met en zonder handicap als einddoel.

Eerst aandacht voor gelijkwaardigheid

Voordat dit einddoel kan worden gehaald, is de eerste prioriteit te werken aan een gelijkwaardige positie voor paralympische sport. De NLsportraad constateert namelijk in zijn analyse dat de paralympische topsport in Nederland (grotendeels) over gelijke voorzieningen beschikt als de olympische topsport. Maar *gelijk* is niet hetzelfde is als *gelijkwaardig*. Gelijkwaardig betekent juist dat er specifieke voorzieningen zijn waar dat nodig is. Het huidige gebrek aan gelijkwaardigheid wordt bijvoorbeeld gekenmerkt door de deels onzichtbare financieringsstromen voor paralympische topsport. Andere voorbeelden zijn de geringe mate waarin paralympische topsport is opgenomen in reguliere sportevenementen en de ontbrekende media-aandacht – los van de Paralympische Spelen. Daardoor ontbreekt de grotere publieke belangstelling.

Gezamenlijke visie en duidelijk zichtbaar binnen de sport

In Nederland is in de afgelopen decennia de organisatie van vrijwel alle disciplines van paralympische topsport ondergebracht bij reguliere sportbonden en NOC*NSF. Aan de ene kant heeft de paralympische topsport zich daardoor kunnen ontwikkelen. Het niveau van de topsportprestaties wordt steeds hoger. Die aandacht voor presteren hoort ook bij topsport, vindt de raad. Aan de andere kant is hierdoor het netwerk van deskundigen uiteengevallen. De positie van de paralympische sport is volgens de NLsportraad nu te kwetsbaar en te vaak afhankelijk van een beperkt aantal betrokkenen binnen een tak van sport. Daardoor is er geen gezamenlijke visie van partijen in de sportbranche op de ontwikkeling van paralympische sport. De NLsportraad adviseert de minister voor Sport de regie te nemen en met de branche en paralympische topsporters om tafel te gaan zitten, om een gezamenlijke visie en aanpak te ontwikkelen.

Van talent naar paralympisch topsporter

De doorstroming van breedtesport naar topsport is beperkt in de paralympische sport. Iemand die op jongvolwassen leeftijd een beperking oploopt, is vaak al bekend met (top)sport. Om deze sporters te scouten zijn talentdagen een efficiënt instrument. Maar kinderen en jongeren die van jongs af aan met een beperking leven, hebben meer stimulering nodig om gebruik te maken van hun sportieve talent. De NLsportraad adviseert de minister voor Sport aandacht te blijven schenken aan sportstimulering van deze kinderen en jongeren en ook voor hen talentdagen in te zetten.

Gelijkwaardige positie van topsporters

De positie van de paralympische topsporters verdient serieuze aandacht. Een aspect daarvan is de aandacht voor hun handicap. Paralympische topsporters willen worden gewaardeerd om hun sportprestatie en niet 'omdat het knap is dat zij presteren met hun handicap'. De NLsportraad heeft respect voor die wens. Tegelijk constateert de raad dat media en sponsors juist belangstelling hebben voor de persoon achter de topsportprestatie, of die nu paralympisch of olympisch is. Een fysieke of verstandelijke beperking maakt onderdeel uit van 'de persoon achter de prestatie': het is een specifiek aspect van de topsporter. De raad vindt dat dit aspect mag worden belicht, net zoals specifieke aspecten uit het leven van olympische sporters worden belicht. Door de aandacht voor dit aspect in het leven van paralympische topsporters kunnen zij zelfs een voorbeeld zijn voor anderen. De NLsportraad adviseert NOC*NSF en sportbonden ook om na te denken over manieren om de positie van paralympische topsporters gelijkwaardig te maken. Een aanzet daartoe kan zijn om de medaillebonus van olympische en paralympische sporters gelijk te trekken.

Professionalisering van classificatie

De classificatie in de paralympische topsport roept veel vragen op. De organisatie van classificatie is rommelig en de financiering beperkt. Zowel nationaal als internationaal zijn investeringen nodig om classificatie te professionaliseren. Het advies van de NLsportraad is om hiervoor in Nederland een centraal ondersteuningspunt in te richten. Daarnaast adviseert de raad de minister voor Sport om zich samen met NOC*NSF en grote sportbonden internationaal hard te maken voor (de financiering van) verdere professionalisering van classificatie. Daarbij hoort ook een internationaal ondersteuningspunt. De NLsportraad ziet dat in diverse sporten innovatie plaatsvindt om parasporters met verschillende mate van beperkingen tegen elkaar te laten strijden. Het karakter van een sport bepaalt wat mogelijk is, van belang is dat sporten openstaan voor alternatieve methodes of spelregels.

Zichtbaarheid bij media en evenementen

Buiten de Paralympische Spelen is er weinig aandacht voor paralympische topsport, ook niet van de media. De NLsportraad vindt dat de overheid een stap extra mag doen om de paralympische topsport zichtbaarder te maken. De raad adviseert de staatssecretaris van Cultuur en Media om de evenementenlijst in de Mediawet aan te vullen met paralympische topsportevenementen (bijvoorbeeld wereldkampioenschappen van atletiek, rolstoelbasketbal of paracycling). Daarnaast adviseert de NLsportraad de minister voor Sport om met subsidies gezamenlijke topsportevenementen te stimuleren. Paralympische topsport wordt daarmee aantrekkelijker voor een groter publiek. Een voorbeeld daarvan is het ABN AMRO World Tennis Tournament. Nederland kan daarin als gidsland functioneren.

Kennis uit de wetenschap en praktijk

Nederland heeft veel kennis in huis die van waarde is voor de paralympische topsport. Ook heeft het de capaciteit en kennisinfrastructuur om verder te innoveren. De NLsportraad adviseert de minister voor Sport ook hierbij de regie te nemen. Ook hierin is een gelijkwaardige positie voor paralympische sport van belang, bijvoorbeeld in de toekenning van onderzoeksgelden. Praktijkkennis die nu verspreid is bij de verschillende bonden, zou kunnen worden verzameld in een ondersteuningspunt bij NOC*NSF. Daarnaast adviseert de raad om voor paralympische topsport extra te investeren in de kennisfunctie van het Kenniscentrum Sport en Bewegen.

Nederland als gidsland in het buitenland

De NLsportraad vindt dat Nederland zijn positie als voorloper moet inzetten om andere landen te ondersteunen. De NLsportraad adviseert de minister van Buitenlandse Zaken daarom met NOC*NSF te bedenken hoe meer Nederlanders internationale functies kunnen vervullen in de paralympische topsport. Daarnaast adviseert de NLsportraad de minister van Buitenlandse Zaken om, in samenspraak met de minister voor Sport, bilaterale afspraken te maken met landen waar sport voor mensen met een handicap nog in de kinderschoenen staat.

Structurele investeringen nodig

Om de paralympische topsport door te ontwikkelen van gelijk naar gelijkwaardig en uiteindelijk samen, zijn structurele investeringen nodig. Er zijn onder meer middelen nodig voor de professionalisering van de classificatie, gelijkwaardige ondersteuning van (aankomende) paralympische sporters en voor het stimuleren van paralympische topsport in topsportevenementen. Het gaat om extra middelen, ze mogen dus niet ten koste gaan van de bestaande financiering van topsport.



1

Inleiding

1.1 Adviesaanvraag

De minister van Medische Zaken en Sport heeft de Nederlandse Sportraad (NLsportraad) gevraagd te adviseren over de doorontwikkeling van de paralympische topsport, nationaal en internationaal.¹ De minister ziet nu het momentum om de ontwikkeling van de paralympische topsport een extra stimulans te geven. De minister verwijst daarbij naar recente ontwikkelingen, zoals het deelakkoord *Topsport die inspireert!* en de visie van NOC*NSF op de paralympische topsport.² Ook de stand van zaken van de classificatiesystematiek en gerelateerde maatschappelijke ontwikkelingen, zoals het VN-verdrag voor mensen met een handicap, (inter)nationale sportontwikkelingen en technologische ontwikkelingen spelen daarbij een rol. In het bijzonder vraagt de minister de NLsportraad advies te geven over de rol die de Nederlandse overheid kan innemen om de paralympische topsport verder te ontwikkelen.

De focus van het advies ligt op de topsport. Maar de NLsportraad heeft ook gekeken naar talentontwikkeling en breedtesport. Omdat de gehandicaptensport relatief klein is, is een goede verbinding tussen breedtesport en topsport cruciaal. Daarom heeft de raad, waar dat relevant was, de breedtesport aan de scope van het advies toegevoegd.

1.2 Een inclusieve samenleving

De NLsportraad kiest ervoor de doorontwikkeling van de paralympische topsport vanuit een breder perspectief te bezien. Dat perspectief is een inclusieve samenleving waarin alle mensen volwaardig kunnen participeren, ook mensen met een handicap, ook in de breedtesport en topsport.

Voor de overheid is een inclusieve samenleving een maatschappelijke opgave.³ Sinds 2016 werkt Nederland aan de uitvoering van het VN-verdrag Handicap.⁴ Mensen met een beperking moeten naar eigen wens en vermogen kunnen deelnemen aan de samenleving, net als ieder ander. Dat is ook het doel van het programma *Onbeperkt meedoen!*, waarin de overheid samenwerkt met gemeenten, bedrijven en organisaties.⁵ Vrijtijdsbesteding, waaronder sport, is een van de thema's. Maatregelen voor een fysiek en sociaal toegankelijker sportaanbod zijn opgenomen in het *Nationaal Sportakkoord*.⁶ Ondanks alle aandacht is er een groot verschil in deelname aan de samenleving tussen mensen met en zonder een beperking.⁷ Dat geldt ook voor de deelname aan sport en bewegen.⁸ In Nederland ondervinden mensen met een handicap nog op veel terreinen uitsluiting of achterstelling. De uitsluiting is geen gevolg van hun beperking, maar heeft te maken met de manier waarop de samenleving is ingericht. Daarbij gaat het niet alleen om ontoegankelijke gebouwen of te hoge stoepranden. Juist culturele en sociale uitsluiting vragen om aandacht.

¹ [Adviesaanvraag doorontwikkeling paralympische sport | Brief | Nederlandse Sportraad \(nederlandse-sportraad.nl\)](#)

² [Paralympische visie TeamNL - NOCNSF](#)

³ [BMH 6 Inclusieve samenleving | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

⁴ [VN-verdrag Handicap | Rechten van mensen met een beperking | Rijksoverheid.nl](#)

⁵ [Programma Onbeperkt meedoen! | Rechten van mensen met een beperking | Rijksoverheid.nl](#)

⁶ [Deelakkoord Inclusief sporten en bewegen](#)

⁷ [Vermeij & Hamelink \(2021\)](#)

⁸ [Sportdeelname wekelijks | Sport en bewegen in cijfers](#)

Vaak is uitsluiting onbewust. Dat leidt ertoe dat niemand er vragen bij stelt en dat mensen met een handicap zich er zelfs aan conformeren.⁹

De NLsportraad neemt de inclusieve samenleving als uitgangspunt voor de beschouwing van de paralympische topsport. Het gaat dan onder andere over gelijke kansen, een gelijkwaardige positie van paralympische topsporters en de mate van gelijke waardering en waar mogelijk (volledige) inclusiviteit van paralympische sport in de reguliere topsport. We gebruiken daarvoor zowel objectieve gegevens als de subjectieve beleving van paralympische topsporters.

1.3 Aanpak adviestraject

Voor de beantwoording van de adviesaanvraag heeft de NLsportraad een analyse gemaakt van de stand van zaken in de paralympische (top)sport en van ontwikkelingen binnen en buiten de (paralympische) sport.¹⁰ Dit heeft de raad gedaan op basis van literatuur en aanvullend onderzoek naar het paralympisch topsportklimaat door de Universiteit Utrecht.¹¹ Daarnaast heeft de raad interviews gehouden en vier bijeenkomsten georganiseerd met zowel nationaal als internationaal betrokken sporters, coaches, stakeholders en experts (zie bijlage 2 voor het verslag en bijlage 3 voor de gesproken personen).

1.4 Leeswijzer

De analyse van de raad is te lezen in hoofdstuk 2. In een aantal paragrafen gaat de raad daarbij in op de meest urgente thema's in de paralympische sport. In de paragrafen komen de volgende onderwerpen aan de orde: de (internationale) organisatie en financiering van de paralympische topsport, de sportcarrière van een paralympische topsporter en waarin deze verschilt van die van olympische topsporters, de stand van zaken bij classificatie, beeldvorming en media-aandacht, de ontwikkeling van de wetenschap over paralympische topsport en de positie van Nederland in internationaal verband. In hoofdstuk 3 constateert de NLsportraad dat de analyse een aantal vragen over de toekomst oproept. De raad schetst deze vragen en geeft, het geheel overziend, zijn visie op de doorontwikkeling van de paralympische topsport. In hoofdstuk 4 doet de raad aanbevelingen om de doorontwikkeling van de paralympische topsport richting gelijkwaardigheid in gang te zetten.

⁹ Discriminatie en uitsluiting van mensen met een handicap (validisme genoemd), kent verschillende vormen en niveaus, die met elkaar samenhangen (Den Brok-Rouwendaal, 2005):
Cultureel validisme: negatieve beeldvorming (betekenisgeving) over lichamelijke handicaps op het niveau van de samenleving, waarmee de uitsluiting en marginalisering van mensen met een lichamelijke handicap wordt gelegitimeerd.
Institutioneel validisme: het op grond van een lichamelijke handicap ontzeggen of beperken van de toegang tot maatschappelijke instituties als arbeid, onderwijs, huwelijk en gezin, politiek en wetenschap, gebaseerd op heersende opvattingen over gezondheid en handicap.
Interactieel validisme: de feitelijke discriminatie van mensen met een lichamelijke handicap in alledaagse en functionele relaties en contacten met mensen zonder lichamelijke handicap.
Verinnerlijkt validisme: het conformeren van het individu met een lichamelijke handicap aan de gangbare opvattingen en de daaruit voortvloeiende uitsluiting, waardoor die als legitiem wordt ervaren. Verinnerlijkt validisme is het gevolg van socialisatie of van ervaren onmacht om iets aan de eigen situatie te veranderen.

¹⁰ Reactie NLsportraad adviesaanvraag doorontwikkeling paralympische sport | Brief | Nederlandse Sportraad ([nederlandse-sportraad.nl](https://www.nederlandse-sportraad.nl))

¹¹ Van der Roest (2021)

1.5 Definities

Het advies gaat over paralympische topsport. Voor een helder begrip van het advies gebruikt de NLsportraad een aantal definities. Daarbij bouwt de raad deels voort op definities uit eerdere adviestrajecten.¹²

Topsport

Hiervan is sprake wanneer sporters deelnemen aan hoofdtoernooien en topcompetities op het hoogste niveau in internationaal verband. Dit kunnen Olympische en Paralympische Spelen zijn, Europese of wereldkampioenschappen, maar ook anders (commercieel) georganiseerde toernooien zoals gebruikelijk is in bijvoorbeeld tennis, wielrennen, golf, auto- en motorsport en snowboarden. In veel gevallen is er sprake van een professionele topsportomgeving en is de sportbeoefening de hoofdbezigheid van de topsporter. Topsport draagt bij aan de sportbeleving via media en evenementen. Ze heeft daarmee een belangrijke amusementswaarde. Ook is topsport een inspiratiebron en een vorm van vrijetijdsbesteding voor de bevolking.

Paralympische topsport

Het Internationaal Paralympisch Comité (IPC) heeft 28 takken van sport erkend als paralympische topsporten, evenals tien permanente en verifieerbare beperkingen (zie bijlage 1 voor een overzicht). Het gaat om sporters met motorische, visuele of verstandelijke beperkingen. NOC*NSF volgt de erkenning van het IPC in de afbakening van paralympische topsportdisciplines.

Niet-paralympische wedstrijd- en topsport

Vormen van wedstrijd- en topsport voor mensen met een handicap die niet erkend zijn als paralympische topsport, en geen onderdeel uitmaken van de Paralympische Spelen. Voorbeelden hiervan zijn internationale wedstrijden en competities voor mensen met een auditieve beperking of sporten als zeilen of CP-voetbal.¹³

Gehandicaptensport

Gehandicaptensport betreft alle sport-, spel- en beweegactiviteiten voor mensen met een beperking of chronische aandoening, zoals die door inwoners van Nederland zelf als 'sportactiviteit' worden gezien. Aanbod bij verenigingen, ondernemende sportaanbieders, in zorg- of revalidatiecentra beschouwt de raad als onderdeel hiervan. Dat geldt ook voor breedtesportevenementen zoals Special Olympics of de Invictus Games.

Stoornis, beperking, handicap

In de sport worden zowel 'beperking' als 'handicap' als terminologie gebruikt, mede afhankelijk van de tijdgeest en maatschappelijke ontwikkelingen. De NLsportraad gebruikt in dit advies beide termen. De medische wereld, waaronder revalidatie, gebruikt de begrippen stoornis (*impairment*), beperking (*disability*) en handicap. 'Stoornissen' betreffen afwijkingen op orgaanniveau, 'beperkingen' worden door een persoon ondervonden bij het uitvoeren van activiteiten, en 'handicaps' hebben betrekking op de sociaal-maatschappelijke nadelen die een persoon ondervindt als gevolg van gezondheidsproblemen.

¹² NLsportraad (2020b)

¹³ CP staat voor Cerebral Palsy, een aandoening als gevolg van hersenbeschadiging.



2

**Analyse huidige
stand van zaken**

De NLsportraad heeft voor het adviestraject de huidige stand van de wetenschap geanalyseerd, onderzoek laten verrichten en in interviews en bijeenkomsten de interactie opgezocht met experts en stakeholders. In dit hoofdstuk analyseert de raad de opgehaalde informatie. In de bijlagen staat achtergrondinformatie over de organisatie en financiering van de paralympische sport, een verslag van de bijeenkomsten en een overzicht van de gesproken personen. De zes thema's in de analyse komen voort uit de aandachtspunten in de adviesaanvraag van het ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (hierna: VWS) en de prioriteiten die in de interviews en bijeenkomsten zijn genoemd.

2.1 Organisatie en financiering

2.1.1 Internationaal: ingewikkelde organisatiestructuur

De internationale paralympische topsport bestaat momenteel uit 28 takken van sport (zie bijlage 1 voor een overzicht). Dit omvat sporters met motorische, visuele en verstandelijke beperkingen. Niet alle sporters met deze beperkingen kunnen meedoen aan de Paralympische Spelen; het Internationaal Paralympisch Comité (IPC) heeft tien beperkingen erkend voor deelname. Deze hebben als overeenkomst dat ze verifieerbaar en permanent van aard zijn. Daarnaast zijn er per tak van sport minimale handicapeisen vastgesteld. Sporters met andere beperkingen, of die in een andere mate beperkt zijn, maken geen onderdeel uit van de paralympische topsport en doen niet mee aan de Paralympische Zomer- en Winterspelen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan sporters met een auditieve beperking.

Het IPC streeft ernaar vanaf 2026 alleen nog de paralympische beweging te leiden, de supervisie te houden op de Paralympische Spelen en zijn achterban te ondersteunen.¹⁴ In de visie van het IPC staat dat het door parasport een inclusieve wereld nastreeft.¹⁵ In de recente campagne #WeThe15, georganiseerd door onder andere het IPC, geven mensen met een handicap aan geen superhelden te willen zijn. Ze willen gewoon meedoen, presteren en onderdeel zijn van de maatschappij.¹⁶ Samen leven van mensen met en zonder beperking is het doel. Om dit te bereiken, is het eerst wel nodig dat de aandacht voor mensen met een handicap stevig wordt geborgd. Het is de vraag of het in de paralympische sport al zover is. Internationale experts zeggen dat de positie en organisatie van het IPC nog niet sterk genoeg zijn om organisatorisch te integreren in het IOC.

Internationale sportfederaties zijn verantwoordelijk voor de organisatie per tak van sport. Hun verantwoordelijkheid loopt van sportstimulering tot topsport. Zij zijn vrij in hun keuze topsportdisciplines en bijbehorende evenementen te organiseren, die niet op de Paralympische Spelen aangeboden worden. Zij kunnen die bovendien organiseren voor sporters met andere beperkingen, of die in een andere mate beperkt zijn.

¹⁴ De nationale paralympische comités, de internationale sportfederaties, de handicapgerichte sportorganisaties, de regionale organisaties en de atleten (zie ook [2020_10 Governance Review_EN.indd \(paralympic.org\)](#))

¹⁵ [About Us \(paralympic.org\)](#)

¹⁶ [#WeThe15 - A movement for an inclusive world.](#)

De structuur van de internationale federaties voor paralympische topsport is divers. Sommige hebben hun oorsprong in handicapgerichte organisaties, andere maken onderdeel uit van de reguliere internationale sportfederatie. Weer andere hebben een eigenstandige sportfederatie voor hun tak van paralympische topsport opgericht. Tien sporten worden nu nog rechtstreeks onder de vlag van het IPC georganiseerd (zie tabel 1 in de bijlage).¹⁷ Het streven is dat deze sporten vanaf 2026 verzelfstandigd zijn, door het oprichten van een eigen internationale federatie of integratie in de reguliere sportfederaties. De NLsportraad vindt dat deze verzelfstandiging goede kansen biedt voor de verdere ontwikkeling van internationale paralympische topsport. Maar de raad ziet ook risico's. Als de organisatorische integratie te licht wordt begeleid, kan de aandacht voor paralympische sport binnen de grote sportfederaties ondersneeuwen. De komende paar jaar moet duidelijk worden of internationale federaties (zoals de internationale skifederatie (FIS), atletiekfederatie (IAAF) en zwemfederatie (FINA)) de paralympische topsport als onderdeel willen opnemen. Een gelijkwaardige positie voor paralympische topsport vormt in dit proces een aandachtspunt. Daaronder valt ook de borging van specifieke kennis, zoals over de classificatiesystematiek.

De samenwerking in de organisatie van de Paralympische en de Olympische Spelen heeft de afgelopen decennia een grote ontwikkeling doorgemaakt. Landen die nu een bid willen uitbrengen, zijn gebonden aan de overeenkomst *One City, One Bid*.¹⁸ Dit betekent dat ze ermee instemmen het evenement in één land, op dezelfde locatie en met hetzelfde organisatiecomité te organiseren. Het doel daarvan is het publieke en commerciële profiel van de Paralympische Spelen te versterken en meer inkomen voor het IPC te waarborgen.¹⁹

De NLsportraad constateert op basis van de analyse dat deze ingewikkelde structuur in de paralympische topsport – meer dan in de reguliere sport – afstemming over internationale doorontwikkeling belemmert. Een voorbeeld is de evenementenorganisatie en marketing daarvan. De betrokkenheid van diverse partijen met ieder hun eigen regels maakt het samenwerken lastiger. Zowel de ontwikkeling bij internationale sportfederaties als de organisatie van de Spelen in een stad biedt volgens de raad belangrijke kansen voor de doorontwikkeling van de paralympische topsport. Wel constateert de raad dat een *gelijke* aanpak van olympische en paralympische topsport nog niet meteen betekent dat de positie van paralympische topsport *gelijkwaardig* is.

2.1.2 Nederland: organisatorische integratie

In Nederland zijn in de afgelopen decennia vrijwel alle vormen van gehandicaptensport, waaronder paralympische topsport, organisatorisch geïntegreerd in reguliere sportorganisaties.²⁰ De NLsportraad constateert dat nu de sport centraal staat. Dit heeft bijgedragen aan de verdere ontwikkeling van de gehandicaptensport in het algemeen en de paralympische topsport in het bijzonder. Tegelijkertijd constateert de raad dat de slinger mogelijk te ver is doorgeslagen.²¹ Met het integreren van de gehandicaptensport is het netwerk van deskundigen, bestuurders, beleidsmedewerkers en uitvoering versplinterd over meerdere sportorganisaties. De raad stelt vast dat er geen structuur is ingericht om dit netwerk in stand te houden en te ondersteunen. De NLsportraad ziet dit als een kwetsbaar punt voor de verdere doorontwikkeling.

¹⁷ In Nederland zijn deze tien sporten, met uitzondering van para ice hockey, organisatorisch geïntegreerd bij de betreffende sportbonden.

¹⁸ 2: Historic "One Bid, One City" agreement (paralympic.org)

¹⁹ Pankiwak (2020)

²⁰ Van der Poel (2008)

²¹ Zie ook Notté et al. (2011)

Een aantal vormen van gehandicaptensport is nog niet (volledig) geïntegreerd: Special Olympics, Koninklijke Nederlandse Dovensport Bond (KNDSB) en de sporten die nog door Gehandicaptensport Nederland worden georganiseerd (boccia, goalbal, rolstoelrugby en para ice hockey) kennen nog eigen structuren. Dat betekent dat zij op onderdelen geen gelijke ondersteuning krijgen. De raad constateert dat de rol van belangenbehartiger nog steeds vooral bij Gehandicaptensport Nederland ligt. Deze rol richt zich voornamelijk op de breedtesport. Voor paralympische topsport is er geen goede belangenbehartiging. De reguliere sportbonden hebben onvoldoende capaciteit hier tijd voor te reserveren en deskundigheid in op te bouwen.

2.1.3 Overheidsbeleid voor paralympische en gehandicaptensport

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) voert op rijksniveau beleid voor topsport, waaronder paralympische topsport. Het ministerie heeft echter geen specifieke (wettelijke) taak op het gebied van sport, topsport of paralympische topsport. De rijksoverheid heeft het sportbeleid verbonden aan het *Nationaal Sportakkoord*.²² Twee van de zes deelakkoorden besteden aandacht aan gehandicaptensport, waaronder paralympische topsport. Het ministerie van VWS financiert een groot deel van de (niet-commerciële) topsport. Daarbij stelt het ministerie geen voorwaarden aan welk deel daarvan aan paralympische topsport moet worden besteed.

Het deelakkoord *Topsport die inspireert!* heeft als doel zoveel mogelijk Nederlanders te laten inspireren door topsport, waaronder paralympische topsport.²³ Ook staat in dit deelakkoord dat Nederland internationaal een gidsland wil zijn op het gebied van paralympische topsport. Om meer focus en sturing in de uitwerking van het deelakkoord te realiseren, zijn zes sleutelprojecten benoemd.²⁴ In deze zes sleutelprojecten is de aandacht voor paralympische topsport impliciet. Dit is mogelijk een uiting van organisatorische integratie. Bij de NLsportraad roept het wel de vraag op of de paralympische topsport op deze manier wel gelijkwaardige aandacht krijgt. Ook bij de meeste provincies en gemeenten is er geen aparte aandacht voor paralympische talentontwikkeling en topsport.²⁵ Uitzondering is de provincie Gelderland waar het programma *Uniek Groot Worden* zich juist richt op paralympische talentontwikkeling.²⁶ De raad constateert dat paralympische topsport over het algemeen niet zichtbaar is in landelijk en regionaal overheidsbeleid. Idealiter betekent dat dat de paralympische topsport volledig is geïntegreerd en (gelijkwaardige) aandacht krijgt. Maar de NLsportraad ziet er een risico in dat paralympische topsport buiten beeld valt bij beleid en uitvoering.

Het deelakkoord *Inclusief sporten en bewegen* heeft tot doel alle Nederlanders te bereiken die om een fysieke, verstandelijke of sociale reden meer moeite moeten doen om gebruik te maken van het sportaanbod.²⁷ Samen sporten in het reguliere aanbod is voor de breedtesport een expliciet doel van beleid van het rijk, de gemeenten en de sportsector. De raad vindt het belangrijk dat alle doelgroepen, ook kwetsbare mensen, mee kunnen doen met sporten en bewegen.²⁸ Met de ondertekening van het VN-verdrag Handicap is de Nederlandse overheid ook verplicht te zorgen dat mensen met een beperking naar eigen wens en vermogen kunnen meedoen aan sport en bewegen. Voor de paralympische topsport is dit deelakkoord belangrijk

²² VWS, VSG & NOC*NSF (2018)

²³ [Topsport die inspireert - Sportakkoord](#)

²⁴ Balk & Pulles (2021)

²⁵ Reitsma & Hoekman (2019); Van Suijlekom & Dopheide (2021)

²⁶ [Uniek Groot Worden laat Gelders sporttalent met een beperking groeien - Gelders Sportakkoord](#)

²⁷ [Deelakkoord in het kort - Sportakkoord](#)

²⁸ NLsportraad (2021b)

om de doorstroom van sportdeelname via talentontwikkeling naar topsport te versterken (zie ook §2.2). De uitwerking van dit deelakkoord vindt vooral regionaal plaats. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de al bestaande regionale samenwerkingsverbanden van *Grenzeloos actief*. Veel lokale betrokkenen, zoals sportverenigingen, gemeenten en buurtsportcoaches, geven aan niet goed te weten welke sportwensen en -behoeften mensen met een beperking hebben.²⁹ De raad constateert dat deze match van vraag en aanbod een vraagstuk blijft (zie ook §2.2).

Tot slot constateert de raad dat het *Nationaal Sportakkoord* in 2022 afloopt. Voor de paralympische topsport is het nodig dat er snel duidelijkheid komt over de borging van financiële middelen. Ook de partijen in de regionale samenwerking voor de gehandicaptensport en talentontwikkeling zijn gebaat bij duidelijkheid op korte termijn.

2.1.4 Organisatie en financiering van paralympische topsport in Nederland

NOC*NSF en de sportbonden organiseren en financieren gezamenlijk de olympische en paralympische topsport in Nederland (zie ook bijlage 1.3).³⁰ NOC*NSF is verantwoordelijk voor de uitzending naar Olympische en Paralympische Spelen en verdeelt over de sportbonden de financiële middelen die afkomstig zijn van VWS, de Nationale Loterij, het IOC en van partners. Dit zijn de zogeheten collectieve middelen. De financiers geven geen oormerk mee ten aanzien van de besteding van het geld.

De sportbonden zijn verantwoordelijk voor het talentenprogramma, het organiseren van de nationale selectie en uitzending naar internationale wedstrijden, waaronder Europese en wereldkampioenschappen. Hierin investeren de bonden zelf, uit de contributie van leden, uit sponsorinkomsten en uit de collectieve middelen die NOC*NSF hen toebedeelt. De organisatie van gehandicaptensport en paralympische topsport is bij bonden wisselend ondergebracht bij professionals of bij vrijwilligers. Een aantal bonden heeft geen structurele beleidsaandacht voor deze doelgroep. Sportbonden geven aan te weinig menskracht en geld te hebben om dit op te pakken.³¹ Ook in 2011 was dit al een probleem.³² In de afgelopen tien jaar is dit dus een aandachtspunt gebleven.

NOC*NSF erkent alle olympische en paralympische disciplines zoals benoemd door het IOC en het IPC als topsport.³³ 26 paralympische topsporten zijn in Nederland erkend als topsport.³⁴ Daarnaast erkent NOC*NSF een aantal niet-olympische sporten (zoals korfbal, motorsport en dammen) als top- of wedstrijdsport. Voorwaarde is dat de internationale sportfederatie een wereldkampioenschap organiseert waaraan een minimumaantal landen deelneemt.³⁵ Voor niet-paralympische sporten (zoals CP-voetbal of zeilen) doet NOC*NSF dit niet: die sporten krijgen geen erkenning als top- of wedstrijdsport. De raad constateert dat het beleid voor niet-paralympische topsport afwijkt van dat voor niet-olympische topsport. Het gevolg daarvan is dat niet-paralympische topsport is uitgesloten van (rijks)financiering en voorzieningen.

²⁹ De Jonge et al. (2021), Gutter & Van Lindert (2020)

³⁰ Het afgelopen decennium was de top-10 ambitie leidend. Sinds eind 2021 zijn NOC*NSF en de sportbonden zich aan het oriënteren op een nieuwe sportagenda 2032. Daarin komt meer aandacht voor de maatschappelijke waarde van topsport. Zie ook [PowerPoint-presentatie \(nocnsf.nl\)](#)

³¹ Gutter et al. (2021a)

³² Notté et al. (2011)

³³ [Voorzet reglement Topsportsportprogramma's \(nocnsf.nl\)](#)

³⁴ Danssport en kanoën zijn wel erkend als paralympische sport door het IPC, maar in Nederland niet als topsport.

³⁵ [Voorzet reglement Topsportsportprogramma's \(nocnsf.nl\)](#)

Om aanspraak te maken op de collectieve middelen, moet een sportdiscipline erkend zijn als top- of wedstrijdsport. Vervolgens kan de technisch directeur van de sportbond een plan indienen voor een bijdrage aan de financiering en uitvoering van het topsport- of opleidingsprogramma. De Algemene Vergadering van NOC*NSF, waarin alle bonden vertegenwoordigd zijn, formuleert de criteria voor de verdeling van het budget. Op basis van die criteria beslist de directie van NOC*NSF, na ruggenspraak met een commissie van experts, over de daadwerkelijke verdeling. Voor de financiering van topsport- en opleidingsprogramma's putten alle erkende olympische, paralympische en niet-olympische sporten uit hetzelfde budget.³⁶ De sporten zijn dus in feite elkaars concurrent.

In 2021 ontvingen 15 van de 26 paralympische topsporten financiering voor hun topsport- of opleidingsprogramma. Van het totale budget van 33 miljoen euro ging ongeveer 11% naar de paralympische topsport. Sinds 2016 is dit aandeel constant gebleven.³⁷ De NLsportraad constateert dat in deze opzet de technisch directeurs en NOC*NSF een belangrijke rol spelen bij de beslissing welk deel van de middelen naar olympische en paralympische topsport gaat. Daarnaast is de Algemene Ledenvergadering bepalend voor het in- of uitsluiten van niet-paralympische topsport.

Ten gevolge van de organisatorische integratie is de besluitvorming over paralympische en niet-paralympische topsport een interne aangelegenheid van de sportbonden en NOC*NSF geworden. Er zijn geen externe belangenbehartigers als het gaat om de agendering van (niet-)paralympische topsport. Daarnaast constateert de NLsportraad dat, meer dan bij olympische sport, in de paralympische sport vaak sprake is van kleine eenheden bij zowel sportbonden als NOC*NSF. Daarin is een of zijn enkele personen verantwoordelijk voor zowel de invulling als de uitvoering van de topsportprogramma's. De NLsportraad ziet een gebrek aan controle (twee paar ogen) daarbij als risico. Hierdoor kunnen ongewenste situaties ontstaan, zoals machtsmisbruik.³⁸ Paralympische topsporters kunnen door hun beperkingen of hun ervaringen in de samenleving bovendien nog kwetsbaarder zijn dan andere topsporters.³⁹

In het rapport *De Fitheid van de sport* constateert de NLsportraad dat NOC*NSF en de sportbonden bij de uitvoering van topsportprogramma's voor een groot deel afhankelijk zijn van overheids gelden en kansspelen.⁴⁰ Dit geldt ook voor de paralympische topsport. Zonder wettelijke taak voor de overheid is de financiering van de topsport kwetsbaar. Daarbovenop constateert de raad dat de paralympische topsport extra investeringen nodig heeft die nu deels door externe partners wordt opgebracht. Zo financiert de Johan Cruyff Foundation (JCF) een belangrijk deel van zeven paralympische talentontwikkelingsprogramma's.⁴¹ Veel paralympische topsport- en opleidingsprogramma's zijn in ontwikkeling en vergen professionalisering. Voorzieningen die samenhangen met de beperkingen van de sporters (zoals extra (zorg)begeleiding, het gebruik van dure sporthulpmiddelen of aanpassingen aan vervoer of verblijf in hotels) kunnen extra kosten met zich meebrengen, vooral als het gaat om topsporters met een ernstigere beperking. De NLsportraad constateert dat de verhouding tussen bestedingen aan olympische en paralympische sporten nergens is vastgelegd. Paralympische sporters voelen zich vaak op het tweede plan gezet.

³⁶ [Het topsportbeleid van NOC*NSF - NOCNSF](#)

³⁷ Van der Roest (2021)

³⁸ In het onderzoek naar topsportcultuur in Nederland, dat in het najaar van 2021 is gestart, is ook aandacht voor paralympische topsport ([Pilot grootschalig onderzoek naar topsportcultuur in januari van start - Kenniscentrum Sport en Bewegen](#)).

³⁹ Zie ook het onderzoek dat de Universiteit Utrecht en het Mulier Instituut op verzoek van Gehandicaptensport Nederland op gaan zetten ([Grensoverschrijdend gedrag tegen sporters met een beperking voorkomen | Mulier Instituut](#)).

⁴⁰ NLsportraad (2021a)

⁴¹ [Cruyff Foundation \(cruyff-foundation.org\) gehandicaptensport/sportbonden](#)

De verdeling van topsportmiddelen vanuit de rijksoverheid, via een koepelorganisatie, voedt ook de discussie over de governance van de georganiseerde sport. Eerder heeft de NLsportraad kanttekeningen geplaatst bij de situatie die het ministerie van VWS creëert. Het ministerie laat rijksmiddelen namelijk verdelen door een ledenorganisatie. De leden moeten de organisatie controleren die beslist hoeveel geld zij krijgen. De raad heeft daarom toen al geadviseerd de beschikbare rijksmiddelen transparant te laten verdelen door een zelfstandig bestuursorgaan (zbo) of onafhankelijke stichting.⁴² Dit advies geldt eens te meer voor de paralympische topsport.

2.1.5 Professionalisering van trainers en coaches

De raad constateert dat de professionalisering van coaches en trainers in de paralympische topsport groeiende is: steeds vaker komen paralympische coaches uit de sport in plaats van uit de revalidatie, en ontvangen ze hetzelfde salaris als hun olympische collega's. Onderzoek laat zien dat paralympische topsporters tevreden zijn over hun coach. Driekwart van deze sporters vindt de kennis en expertise van hun coach goed en een vijfde vindt het niveau voldoende.⁴³

Meningen verschillen in hoeverre een paralympische trainer/coach specifieke kennis moet hebben van medische en inspanningsfysiologische aspecten van het trainen van mensen met een handicap.⁴⁴ Veel sportbonden hebben in hun opleidingen wel een module gehandicaptensport opgenomen. Ook sportopleidingen in het mbo en hbo besteden aandacht aan sport voor mensen met een beperking. De omvang in uren is echter zeer beperkt en de mate van specialisering vaak gerelateerd aan de keuze voor een stageplek.⁴⁵ Vaak zijn deze opleidingen gericht op sportstimulering en breedtesport en niet op topsport. De NLsportraad constateert dat er in bonds- en beroepsopleidingen over het algemeen nog onvoldoende aandacht is voor de specifieke aspecten van het trainen van sporters met een handicap, zeker als het gaat om het begeleiden van paralympische topsporters.

2.2 Sportcarrière in de paralympische topsport

2.2.1 Weinig gegevens over potentieel aantal paralympische talenten

Momenteel hebben 139 paralympische topsporters en 580 olympische sporters een topsportstatus.⁴⁶ Een vijfde van alle topsporters is dus paralympisch topsporter. Verder zijn er weinig precieze cijfers over het aantal talentvolle sporters met een handicap, hoeveel mensen met een handicap aan wedstrijdsport doen, en hoe groot de sportdeelname is van mensen met een handicap. Dit maakt het lastig om inzicht te krijgen in het potentieel aantal talenten en topsporters (figuur 1). Wel is duidelijk dat er naar verhouding veel paralympische topsporters zijn. Naast de ontwikkeling van talent naar topsporter is het van belang vanuit maatschappelijk oogpunt aandacht te hebben voor sportstimulering en inclusie van mensen met een handicap in sport en bewegen.

⁴² NLsportraad (2021b)

⁴³ Van der Roest (2021)

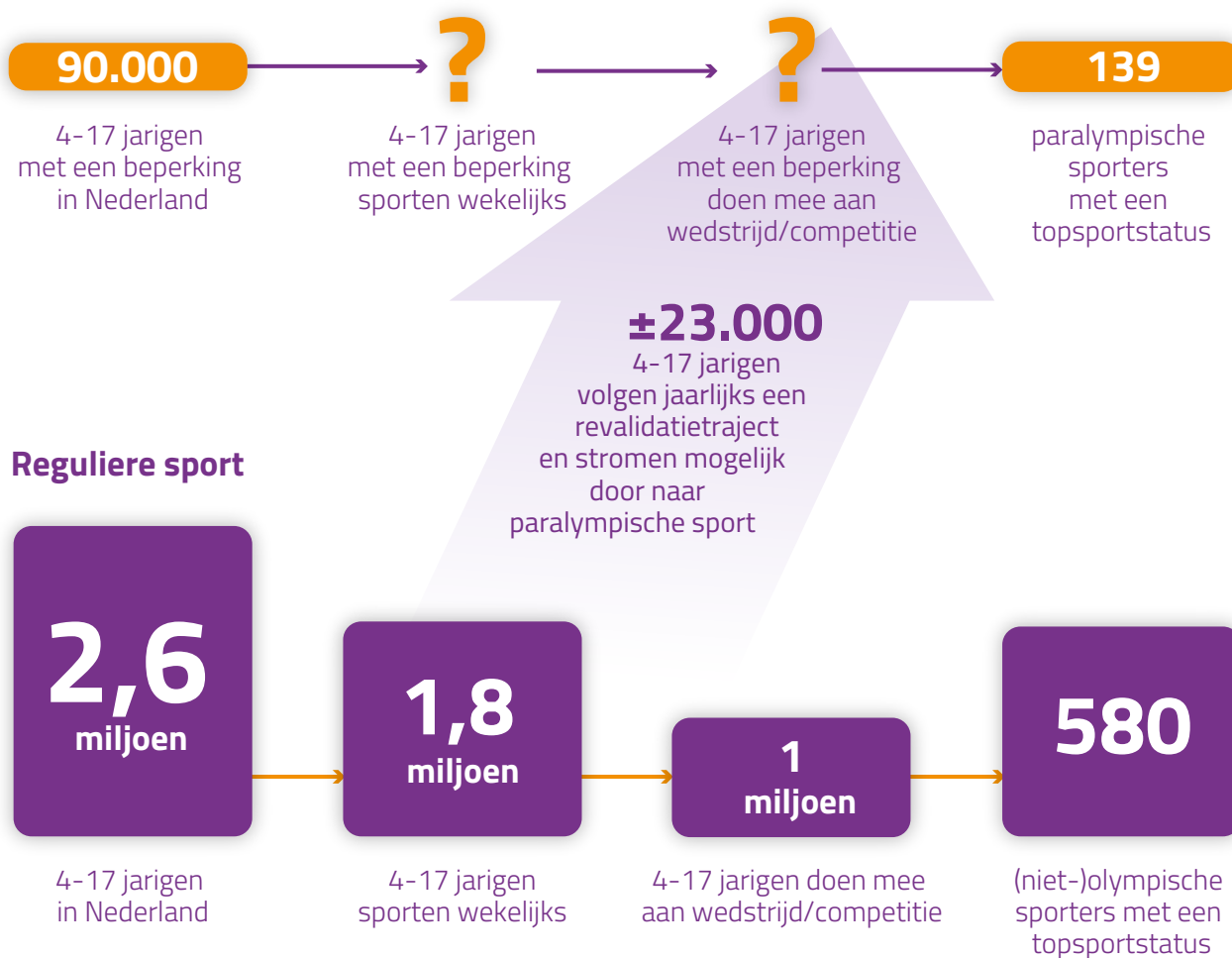
⁴⁴ Patatas et al. (2018)

⁴⁵ Heijnen & Elling (2020)

⁴⁶ Dit betreft zowel de zomer- als de wintersporten en sporters met een A-, HP- of selectiestatus. Van de niet-olympische sporten hebben 79 sporters een status (bron: schriftelijke opgave van NOC*NSF op 3 februari 2022).

Figuur 1 // Verhouding tussen paralympisch en olympisch sportpotentieel. Bron: zie kader

Paralympische sport



Beperkt gegevens beschikbaar over sport bij jongeren met beperking

Schattingen laten zien dat in Nederland 3,5% van alle jongeren een beperking heeft.⁴⁷ Omgerekend zijn dit ongeveer 90 duizend kinderen.⁴⁸ Een deel van de jongeren is geboren met een beperking, en een deel heeft door ziekte of ongeval een beperking opgelopen. Ook hier zijn de beschikbare gegevens beperkt. Wel is bekend dat jaarlijks ongeveer 23.000 kinderen en jongeren een revalidatietraject volgen en er in 2020 ongeveer 22.000 aanvragen voor een hulpmiddel waren van 0-24-jarigen (prothese, rolstoel of ander hulpmiddel).⁴⁹ Een deel van de jongeren met een beperking maakt gebruik van aangepast sportaanbod en is mogelijk een talent voor paralympische topsport.

⁴⁷ Brandsema et al. (2017). Uit deze publicatie blijkt tevens dat 60% van deze groep een verstandelijke beperking, 24% een lichamelijke beperking en 14% een zintuiglijke beperking heeft.

⁴⁸ Met behulp van CBS-gegevens (StatLine - Bevolking; geslacht, leeftijd en burgerlijke staat, 1 januari (cbs.nl)).

⁴⁹ Revalidatie Nederland (2018) en <https://www.gipdatabank.nl>. Data over volwassenen in revalidatietrajecten of aanvragen van (sport)hulpmiddelen betreffen de gehele leeftijdsgroep tot en met 65 jaar en bieden daardoor geen extra inzicht voor paralympische topsport.

Alleen van de 70.000 kinderen die gebruik maken van speciaal onderwijs is bekend welk deel aan sport doet. Van deze kinderen sport 56%-65% wekelijks, afhankelijk van de beperking.⁵⁰ De overige kinderen met een beperking volgen regulier onderwijs, over hun sportdeelname zijn geen gegevens beschikbaar. Ook is niet bekend of zij aanpassingen bij hun sportdeelname nodig hebben en of zij meedoen met regulier aanbod. Uit de metingen onder alle kinderen in Nederland is bekend dat 65-70% van de 4- tot en met 17-jarigen in Nederland wekelijks sport, oftewel 1,8 miljoen kinderen en jongeren.⁵¹ Een miljoen kinderen doet mee aan wedstrijdsport of competities.⁵²

Voor de vergelijkbaarheid van aantallen is in figuur 1 de nadruk gelegd op 4-17-jarigen. Talenten in de paralympische topsport komen ook uit oudere leeftijdsgroepen, bijvoorbeeld uit een revalidatietraject na een ziekte of ongeval. Ook hier is echter geen informatie over aantallen sporters en talenten beschikbaar.

2.2.2 Kennismaking met sport

Voor kinderen en jongeren zonder beperking is er veel sportaanbod in hun directe woonomgeving beschikbaar. Voor kinderen met een beperking is dit aanbod veel beperkter. Daarnaast ervaren zij meer drempels om er gebruik van te maken. Kennismaking met sport en sportdeelname voor kinderen met een beperking vragen extra aandacht van de overheid en de sportsector.

Voor veel kinderen met een beperking is het lastig de aansluiting met een vereniging of ander aanbod te vinden.⁵³

- Ouders hebben moeite met het regelen van vervoer, mede doordat het aanbod vaak regionaal is georganiseerd en ze verder moeten reizen.
- Het aanbod in de buurt is niet bekend, het sluit onvoldoende aan en er zijn geen geschikte trainers en coaches.
- Kinderen hebben drempelvrees en zijn bang dat ze niet kunnen meedoen.
- Het aantal kinderen dat een bepaalde sport wil beoefenen is te klein om een team of trainingsgroep te vormen.

4.100 sportverenigingen, commerciële sportaanbieders en andere sportaanbieders stellen zich open voor mensen met een handicap.⁵⁴ Ter vergelijking: Nederland kent 28.000 sportverenigingen en 6.600 ondernemende sportaanbieders.⁵⁵ Circa 10% daarvan heeft dus aanbod voor mensen met een handicap. Rond de 100 verenigingen richten zich alleen op mensen met een handicap, de zogenoemde categorale verenigingen. Naar schatting hebben 2.100 tot 3.400 sportverenigingen daadwerkelijk een of meer leden met een beperking.⁵⁶

⁵⁰ Brandsema et al. (2017)

⁵¹ [Sportdeelname wekelijks | Sport en bewegen in cijfers](#)

⁵² [Sportdeelname wekelijks | Sport en bewegen in cijfers](#)

⁵³ Brandsema et al. (2017)

⁵⁴ [Sport zoeken | Uniek Sporten | Sporten met een handicap!](#)

⁵⁵ KPMG (2019)

⁵⁶ Gutter et al. (2021b)

Dat zijn niet alleen leden met paralympisch erkende beperkingen, maar kunnen ook sporters met chronische aandoeningen of psychische problemen zijn. Veel aanbod is gericht op breedtesport, waarbij er weinig specifieke kennis is over sport en bewegen voor mensen met een handicap. Vier op de vijf verenigingen met leden met een beperking hebben zelfs geen specifiek kader of ondersteuning van begeleiders voor mensen met een beperking. Sporters met een handicap doen veelal mee met het reguliere aanbod. Verenigingen geven aan dat het tekort aan (gekwalificeerde) trainers of begeleiders een reden is dat de sportdeelname voor mensen met een handicap niet toeneemt. Ook zijn veel mensen met een handicap niet bekend met het aanbod, waardoor de match van vraag en aanbod een probleem blijft.⁵⁷ Welk deel van deze aanbieders sporters begeleiden naar wedstrijd sport, of talenten ondersteunen bij hun gang naar topsport is niet bekend.

Doorstroming vanuit het speciaal onderwijs naar de sport is een apart aandachtspunt, veel kinderen in het speciaal onderwijs hebben extra begeleiding nodig om de stap naar de vereniging te kunnen maken. Kinderen in het speciaal basisonderwijs krijgen wel vaker les van een vakleerkracht bewegingsonderwijs (92% van de scholen) dan hun leeftijdgenoten in het regulier basisonderwijs (60% van de scholen).⁵⁸ Daarmee krijgen zij een zo goed mogelijke basis voor sportdeelname. Desondanks maken kinderen in het speciaal onderwijs minder vaak de overstap naar de sportvereniging.

Regionaal krijgt de samenwerking op het gebied van gehandicaptensport tussen gemeenten, buurtsport-coaches, sportaanbieders, zorginstellingen en onderwijs steeds meer vorm. Via het Uniek Sporten portal wordt het aanbod bekend gemaakt.⁵⁹ Ook zijn er specifieke interventieprogramma's, zoals Sport Heroes, Revalidatie, Sport & Bewegen en recent de start van de sportpoli's van de Esther Vergeer Foundation.⁶⁰ Desondanks constateert de NLsportraad dat goede afstemming van vraag en aanbod een probleem blijft. Diverse factoren zijn daarbij van belang, zowel in de directe omgeving van het kind als in het sportaanbod. Kinderen, jongeren en volwassenen met een beperking stimuleren om deel te nemen aan sport blijft dus een aandachtspunt. Dat beïnvloedt ook de mogelijkheden om talenten te vinden en ze te laten doorstromen naar topsport.

Toegankelijkheid sporthulpmiddelen nog onvoldoende

Een deel van de mensen met een beperking is voor deelname aan sport- of beweegactiviteiten afhankelijk van een sporthulpmiddel zoals een prothese of een rolstoel. Een vergoeding aanvragen voor sporthulpmiddelen kent zowel organisatorisch als financieel veel knelpunten. Sporthulpmiddelen zijn nu niet voor iedereen toegankelijk door regelgeving, financieringsvraagstukken, onbekendheid met beschikbare hulpmiddelen en gebrek aan kennis bij gemeenten en zorgverzekeraars.

⁵⁷ Gutter et al. (2021b)

⁵⁸ Slot-Heijs & Lucassen (2019)

⁵⁹ [Sport zoeken | Uniek Sporten | Sporten met een handicap!](#)

⁶⁰ [Stichting Special Heroes Nederland » Sport Heroes, Stichting Special Heroes Nederland » Programma's in de revalidatie, De sportpoli als 'extra consult' toegevoegd aan de poli's \(esthervergeerfoundation.nl\)](#)

Op dit moment ontbreekt goede samenwerking in de keten van de (lokale) overheid, verzekeraars, medisch specialisten, commerciële partijen als leveranciers en sportorganisaties. Daardoor kunnen potentiële sporters geen eigen regie voeren.⁶¹ Dit staat haaks op het in 2016 geratificeerde VN-verdrag voor mensen met een handicap. Daarin is namelijk afgesproken dat passende maatregelen worden genomen om mensen met een handicap de kans te bieden deel te nemen aan sportactiviteiten.⁶²

De NLsportraad constateert dat de overheid, ondanks de afspraken in het VN-verdrag Handicap, zich nog onvoldoende structureel inzet om sporthulpmiddelen te verstrekken aan sporters met een beperking. Het recent opgezette portal van Uniek Sporten Hulpmiddelen biedt nu een tijdelijk vangnet.⁶³ In 2021 en 2022 vergoedt het een deel van de kosten na afwijzing door Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) of zorgverzekeraar, maar een structurele oplossing is dit dus niet. De vergoeding en verstrekking vraagt aandacht van zorgverzekeraars en de Wmo, omdat zij volgens de wet het eerste aanspreekpunt zijn. Het College voor de Rechten van de Mens adviseert dat de regering moet zorgen dat de kosten niet te veel opstapelen voor mensen die zorg nodig hebben en dat gemeenten beter moeten kijken of mensen de hulpmiddelen kunnen betalen.⁶⁴ In december 2021 heeft de Tweede Kamer met een amendement afgedwongen dat een eigen bijdrage van maximaal € 250 de norm moet zijn.⁶⁵

Voor talentvolle sporters en topsporters zijn de kosten voor sporthulpmiddelen extra hoog. Hun materiaal moet regelmatig worden aangepast om de ontwikkeling van vaardigheden en kracht optimaal te ondersteunen. Deze extra kosten worden niet vergoed. De NLsportraad constateert dat olympische sporters daarin door sponsors en partners van NOC*NSF, zoals Koga of DSM, worden ondersteund. Voor paralympische topsporters is dit mondjesmaat het geval en vaak op individuele basis.

2.2.3 Herkenning en begeleiding van talent

Het Nederlandse systeem van talentscouting verklaart een deel van het succes van het Nederlands paralympisch team. In vergelijking met andere landen scout Nederland veel talentvolle paralympische sporters op latere leeftijd. Dat hoort de NLsportraad terug in interviews en bijeenkomsten. Op de talentdagen verschijnen namelijk ook sporters die op relatief late leeftijd een handicap hebben gekregen. Iemand die op jongvolwassen leeftijd een beperking oploopt, is vaak al bekend met (top)sport. Om deze sporters te scouten zijn talentdagen een efficiënt instrument. Maar kinderen en jongeren die van jongs af aan met een beperking leven, hebben meer stimulering nodig om gebruik te maken van hun sportieve talent.

Uit onderzoek blijkt dat paralympische topsporters ouder zijn dan olympische topsporters op het moment dat zij zich volledig gaan richten op sport en waarop ze een topsportstatus krijgen (figuur 2). De olympische sporters beginnen gemiddeld met hun sport als ze bijna elf jaar oud zijn; paralympische sporters zijn gemiddeld al achttien jaar oud. Paralympische sporters richten zich binnen vier jaar volledig op hun sport, terwijl olympische talenten daar zes jaar voor nemen. Ook de tijd waarin een sporter zich ontwikkelt van

⁶¹ Kenniscentrum Sport en Bewegen (2020)

⁶² [VN-verdrag Handicap | Rechten van mensen met een beperking | Rijksoverheid.nl](#)

⁶³ [Uniek Sporten Hulpmiddelen | Aanschaf of uitleen](#)

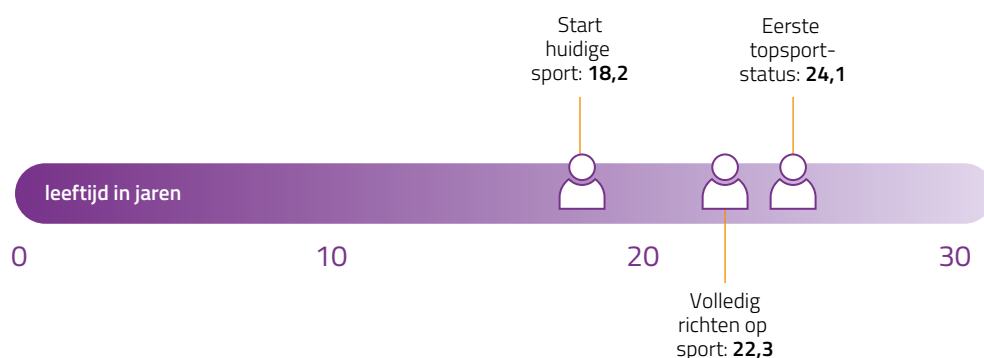
⁶⁴ College voor de Rechten van de Mens (2021)

⁶⁵ Amendement 156: kst-35925-XVI-156 ISSN 0921 - 7371

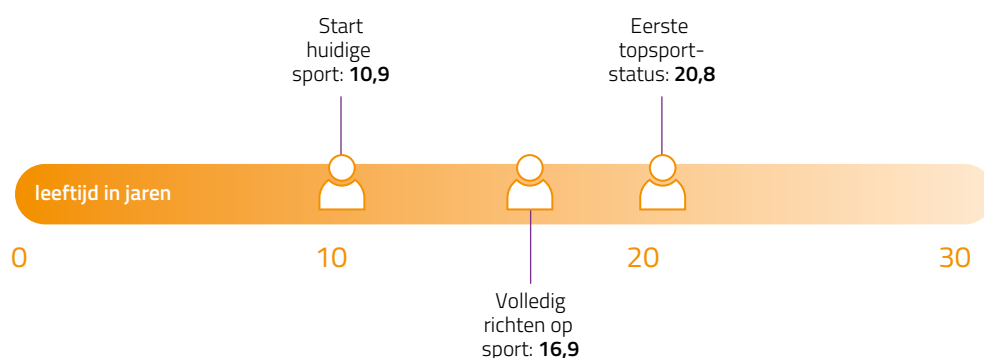
talent naar topsporter is in de paralympische topsport korter dan in de olympische sport. Tussen het moment waarop een sporter zich volledig op de sport gaat richten en de eerste topsportstatus, zit bij paralympische topsporters gemiddeld twee jaar. Bij olympische sporters is dit vier jaar.

Figuur 2 // Tijdlijn van talent naar topsporter op basis van de leeftijden van statussporters. Bron: Van der Roest (2021)

Paralympische topsporters



Olympische topsporters



Scouting van paralympische talenten op talentdagen heeft Nederland veel paralympische topsporters opgeleverd. Tegelijkertijd is de constatering dat de breedtesport of het onderwijs niet 'vanzelf' de talentherkenning oplevert. Bij sporters zonder handicap is dat meestal wel het geval. Bij paralympische sport is het verschil tussen breedtesport en topsport zo groot geworden, dat het voor aankomende talenten moeilijk is die stap te maken. Ook de kleinere aantallen sporters zijn daar debet aan.

De doorstroom van paralympische talenten lijkt dus van de talentdagen af te hangen. Uit de interviews en de bijeenkomsten komt echter naar voren dat de aandacht van sportbonden en NOC*NSF voor talentdagen tanende is. Het aantal georganiseerde talentdagen neemt af. Daarnaast is de opzet van de talentdagen een aandachtspunt. Op talentdagen beconcurreren sportbonden en coaches elkaar om talentvolle sporters te selecteren. De raad constateert bovendien dat talentdagen weliswaar een nuttig, maar misschien ook enigszins opportunistisch instrument zijn. Scouts redeneren namelijk vaak vanuit kansen op medailles, in plaats van uit de wensen voor ontwikkeling van de sporters.⁶⁶

⁶⁶ Van der Roest (2021)

Dispensatie voor sporters met een handicap

In de reguliere nationale wedstrijd sport zouden sporters met een beperking in veel gevallen worden gediskwalificeerd, bijvoorbeeld omdat ze hulpmiddelen nodig hebben. Terwijl deze deelname wel inclusie in de sportwereld mogelijk maakt. Bij een aantal sporttakken kunnen sporters met een beperking op basis van dispensatieregels deelnemen. Aan een sporter wordt in dat geval toegestaan met gebruik van hulpmiddelen en/of aanpassingen deel te nemen in regulier wedstrijdverband. Deelname aan paardendressuur of schietsport zijn voorbeelden van sporten waar dispensatie wordt gegeven.⁶⁷

2.2.4 Voorzieningen voor paralympische (oud-)topsporters

Paralympische topsporters die deel uitmaken van een topsport- of opleidingsprogramma kunnen gebruikmaken van dezelfde voorzieningen als olympische topsporters wat betreft stipendium en kostenvergoeding, verzekeringen, vervoer of onderwijs.⁶⁸ Hun financiële situatie is echter een aandachtspunt. Vooral paralympische topsporters met een selectiestatus verdienen niets met de sportbeoefening zelf. Ze zijn minder vaak sporter van beroep en krijgen minder vaak salaris van een sponsor of club.⁶⁹ De helft van de paralympische topsporters heeft onvoldoende inkomsten voor levensonderhoud en om de kosten voor trainingen en wedstrijden te betalen. Diverse paralympische topsporters ontvangen een WAJONG-uitkering. Ook de afstemming van deze uitkering met een stipendium (en een eventuele medaillebonus) is een aandachtspunt. Bij overschrijding van het normbedrag moeten de sporters een deel van hun uitkering namelijk terugbetalen aan de overheid.

Voor paralympische topsporters is het lastiger om een maatschappelijke carrière na de sportcarrière op te pakken. Dat geven sporters aan met wie de NLsportraad heeft gesproken. Uitzonderingen daargelaten merken topsporters dat werkgevers dan toch weer de handicap zien in plaats van de capaciteiten. Maar paralympische topsporters (31%) maken ook minder gebruik van loopbaancoaching door TeamNL@work dan olympische sporters (40%). De waardering van de dienst was bij beide groepen wel vergelijkbaar.⁷⁰

De NLsportraad constateert dat aandacht voor maatwerk bij het verstrekken van voorzieningen gewenst is. Het gaat daarbij niet alleen om feitelijke aandacht, ook ervaren gelijkwaardigheid is van groot belang. Voor een gouden, zilveren of bronzen medaille op de Spelen ontvangen parasporters bijvoorbeeld een lagere bonus van NOC*NSF dan olympische sporters. Paralympische sporters ervaren dit als een belangrijk issue. Van alle topsporters met een status vinden vier op de tien een gelijke bonus rechtvaardig. Toch constateert de raad dat ook voor topsporters de gelijkwaardigheid van de paralympische topsport nog een aandachtspunt is. Drie op de tien topsporters met een status vindt het lastig om zicht uit te spreken over een gelijke medaillebonus.⁷¹

⁶⁷ [Bijvoorbeeld Classificatiekeuring - KNHS, KNSA - Sportaanbod](#)

⁶⁸ [Voorzieningen en advies voor sporters - NOCNSF](#)

⁶⁹ Van der Roest (2021)

⁷⁰ Van der Roest (2021)

⁷¹ TeamNL (2018)

2.3 Classificatie

2.3.1 Ontwikkeling, implementatie en evaluatie van het classificatiesysteem

In de media kwam tijdens de Paralympische Spelen in Tokio regelmatig het gesprek op classificaties. Behalve over de moeite die het kost om de classificaties uit te leggen aan het publiek, gingen de gesprekken over gerichte misleiding in classificatie. Die leidt, net als doping, tot oneerlijke competitie.

Voor een goed werkend classificatiesysteem is aandacht nodig voor de ontwikkeling van de classificatiecode, de implementatie in de praktijk en de evaluatie van de werking van het systeem. Tot nu toe heeft de focus vooral gelegen op de ontwikkeling van de code.⁷² Het opstellen, aanpassen en controleren van de classificatiecode is de verantwoordelijkheid van de internationale federatie en gebeurt per tak van sport. Het IPC heeft wereldwijd drie onderzoeksinstellingen aangewezen als centrale coördinatiepunten voor onderzoek naar classificatie. Daaronder is ook de Vrije Universiteit Amsterdam, die zich richt op classificatie van visuele beperkingen. De NLsportraad ziet de verdere ontwikkeling van zo objectief mogelijke classificatiecriteria als een essentieel onderdeel voor doorontwikkeling.

Classificatiecodes en aanpassingen hierin kunnen grote gevolgen hebben. Sporters moeten zekerheid hebben of ze kunnen meedoen aan een evenement (afhankelijk van de minimale handicapeis) en in welke klasse ze zijn ingedeeld. Ook voor trainers, coaches en technisch directeurs is dit van belang: zij moeten sporters selecteren en aanwijzen voor teams en specifieke evenementen. Daarom is er meer aandacht nodig voor een zorgvuldige implementatie van classificatiecodes.⁷³ Dit vraagt om langetermijnplanning, heldere besluitvormingsstructuren en goede communicatie. De classificatiecode moet in ieder geval vier jaar voorafgaand aan de volgende Spelen vastgesteld zijn.⁷⁴ De NLsportraad constateert dat onduidelijkheid over classificaties veel onrust en frustratie kan opleveren. Wereldwijde, heldere afspraken en duidelijke communicatie naar classificeerders, nationale paralympische comités en bonden, sporters en coaches is daarom cruciaal. Als daarin, zowel internationaal als in Nederland, te weinig vooruitgang wordt geboekt, ziet de NLsportraad dat als een belemmering voor de doorontwikkeling van de paralympische topsport.

Classificatie als onderdeel van paralympische topsport

De missie van het IPC is om parasporters te ondersteunen om topprestaties te leveren. Classificatiesystemen zijn van belang om deze missie te realiseren.⁷⁵ Een classificatiesysteem legt de minimale beperking vast om te mogen deelnemen. Daarnaast groepeerde een classificatiesysteem atleten in sportklassen. Het doel is dat de impact van een beperking de uitkomst van de wedstrijd zo min mogelijk beïnvloedt. Juist de sportieve prestaties moeten bepalen welke atleet of welk team wint.

⁷² Mann et al. (2021)

⁷³ Mann et al. (2021)

⁷⁴ Mann et al. (2021)

⁷⁵ Mann et al. (2021)

Het proces van classificeren is sterk veranderd sinds het begin van de paralympische topsport. De eerste classificaties werden alleen op basis van medische evaluatie uitgevoerd (bijvoorbeeld op basis van de hoogte van een dwarslesie of plaats van een amputatie). Daarbij was weinig aandacht voor sportspecifieke vaardigheden. In de jaren 80 en 90 van de vorige eeuw werd daarom een functioneel classificatiesysteem opgezet (waarin gekeken werd naar de functionele mogelijkheden van een sporter in relatie tot de tak van sport).⁷⁶ De huidige ontwikkeling is om met onderzoek onder zoveel mogelijk sporters de classificatiecode verder uit te werken (evidence-based classificatie).⁷⁷ Het huidige classificatiesysteem is vastgelegd in de IPC-classificatiecode en in de internationale sportspecifieke standaarden.⁷⁸

Ontwikkelingen in de sport, in medische wetenschap en in de technologie blijven aanpassingen in classificatiesystemen vragen. Daarin onderscheiden deskundigen vijf stappen, waarin sportfederaties en wetenschap samen moeten werken:⁷⁹

1. keuzes maken welke sporters met welke handicaps een sport mogen beoefenen;
2. vaststellen welke sportvaardigheden nodig zijn om een prestatie te kunnen leveren en welke kenmerken van beperkingen de benutting van die vaardigheden belemmeren;
3. methoden ontwikkelen om zowel de beperking als de sportvaardigheden te meten. De uitvoering kan zowel in een laboratorium als tijdens het sporten plaatsvinden. Dit stelt eisen aan de methoden; ze moeten goed meten wat ze moeten meten en tegelijk ook bruikbaar zijn in de praktijk;
4. uittesten van de methoden om de relatie tussen beperking en sportprestatie vast te stellen;
5. ontwikkelen van minimale handicapcriteria en vaststellen van de profielen per klasse.

Deze vijf stappen worden gevolgd door de implementatie in de praktijk en evaluatie van de uitkomsten. Gezamenlijk vormen ze een blijvende cyclus om classificatie verder door te ontwikkelen.

Naast sporttechnische keuzes kunnen veranderingen in technologie, trainingsmethoden en medische ontwikkelingen aanleiding zijn om aanpassingen in de classificatiecode door te voeren. De NLsportraad merkt daarbij op dat niet alleen een technische blik op classificatie van belang is. Ook aandacht voor de doorwerking van de classificatiecode op de begrijpelijkheid en aantrekkelijkheid van de paralympische topsport is van belang. Voor de media is het een uitdaging om paralympische topsport aantrekkelijk in beeld te brengen. Toeschouwers willen begrijpelijke informatie om te kunnen beoordelen hoe bijzonder een prestatie is. De NLsportraad constateert dat ontwikkelingen in classificatiesystemen kunnen bijdragen aan de aantrekkelijkheid en begrijpelijkheid van de paralympische topsport. Voorbeelden zijn een puntensysteem (zoals bij rolstoelbasketbal en -rugby) of het toepassen van omrekeningsfactoren (zoals bij triatlon of skiën).

⁷⁶ VanLandewijck (2019)

⁷⁷ Tweedy & Vanlandewijck (2009)

⁷⁸ www.paralympic.org/classification-code

⁷⁹ Mann et al. (2021)

Deelnemers zonder beperking in de gehandicaptensport

Om deelname aan gehandicaptensport te stimuleren, het aantal deelnemers te vergroten en beeldvorming te veranderen, kunnen ook mensen zonder handicap deelnemen aan deze sporten.⁸⁰ Zo mag je in Nederland meedoen aan de rolstoelbasketbal- of zitvolleybalcompetitie zonder dat je aan de minimale handicapeis voldoet. Daarmee wordt de paralympische sport een reguliere sport, met zijn eigen sportmaterialen (zoals een rolstoel) of eigen spelregels (je moet op de grond blijven zitten). Deze sporters zonder minimale handicap mogen echter niet meedoen aan internationale competities.

2.3.2 Professionalisering van de uitvoering van classificatie

De NLsportraad constateert dat zowel in Nederland als internationaal de organisatie van de classificatie belangrijk is voor de doorontwikkeling van paralympische topsport. Een cruciaal aandachtspunt is de financiering en deskundigheidsbevordering van de classificeerders. Deze zeer betrokken revalidatieartsen of fysiotherapeuten zijn als vrijwilliger verbonden aan de internationale sportfederatie en reizen naar internationale wedstrijden over de hele wereld voor een onkostenvergoeding. Vanuit de internationale federaties en het IPC wordt geen geld vrijgemaakt om deze professionals een passende aanstelling te geven en dit proces daarmee te verbeteren. Ook is er te weinig geld bij deze organisaties om frequent een bijeenkomst voor classificeerders te organiseren om expertise te ontwikkelen en kennis te delen. De NLsportraad constateert dat het gebrek aan professionalisering van het classificatieproces het risico op willekeur vergroot.

NOC*NSF zou graag de oprichting van een internationaal onafhankelijk classificatie-instituut gerealiseerd zien. Daarbij verwijst de koepelorganisatie naar de World Anti-Doping Agency (WADA).⁸¹ Ook betrokkenen in andere landen met wie de raad heeft gesproken, vinden professionalisering en de oprichting van een onafhankelijke organisatie wenselijk. Gesproken personen geven aan dat er vooralsnog geen financiering is voor een internationaal classificatie-instituut. Ter vergelijking: de WADA wordt gefinancierd door de nationale overheden (50%) en het IOC (50%).⁸² Daarmee is de WADA onafhankelijk van de internationale sportfederaties. De WADA voert wetenschappelijk onderzoek en scholing uit en ziet toe op handhaving van de dopingcode. In de paralympische sport liggen deze taken nu bij het IPC. In tegenstelling tot de dopingcode vraagt de uitvoering van de classificatiecode om sporttechnische expertise. Beoordeling van de sporter in een wedstrijdssituatie is bij veel sporten een standaard onderdeel van het classificeren. Deze persoonlijke beoordeling door een classificeerder vraagt om extra aandacht voor de onafhankelijkheid van het proces. Dit is een aandachtspunt voor de oprichting van een eventueel internationaal instituut.

Niet alleen internationaal is het classificatiesysteem een aandachtspunt. Ook in Nederland is er extra aandacht nodig voor classificatie. Met de overdracht van de taken van Gehandicaptensport Nederland aan NOC*NSF is in 2014 ook het classificatie-instituut overgegaan. Op basis van de informatie uit de gevoerde interviews en bijeenkomsten, constateert de NLsportraad dat paralympische topsporters en talenten ook

⁸⁰ Mashkovsky & Brittain (2017)

⁸¹ Paralympische visie TeamNL - NOCNSF

⁸² Funding | World Anti-Doping Agency (wada-ama.org)

hier nu niet goed hun weg kunnen vinden. Sportbonden weten niet wie ze moeten benaderen voor extra expertise en de werving en deskundigheidsbevordering van classificeerders krijgt onvoldoende aandacht. Een gevolg daarvan kan zijn dat de expertise van Nederlandse classificeerders en (bonds)coaches niet aansluit bij de internationale ontwikkelingen. Daardoor kan het voorkomen dat sporters die in Nederland wel voldoen aan de classificatieregels (zoals de minimale handicap-eis) internationaal niet mogen meedoen of voor een andere klasse beoordeeld worden. Ook hoort de raad dat er geen structurele afstemming is tussen classificeerders en coaches, en dat de deskundigheid van coaches over classificaties een aandachtspunt is. De raad constateert dat er, net als bij de borging van de integratie van paralympische sport bij de sportbonden, onvoldoende structuur is ingericht om het classificatienetwerk in stand te houden en te ondersteunen.

Opzet en uitvoering van classificaties

De classificatie van sporters met een lichamelijke beperking is sportspecifiek. Minimaal twee classificeerders voeren dit uit, op basis van hun (para)medische dan wel sporttechnische achtergrond. Zij stellen de mate van de beperking medisch vast en beoordelen daarnaast in hoeverre de beperking van invloed is op de sportvaardigheden en hoe dit tot uiting komt in een trainings- of wedstrijdsituatie. Er is onderscheid tussen nationale en internationale classificatie. Voor deelname aan internationale wedstrijden moet een sporter internationaal gekeurd worden. Vanuit logistieke redenen vindt dit vaak plaats tijdens internationale wedstrijden. De grote diversiteit in regels en opzet van sporten en het al dan niet gebruik van een rolstoel of protheses, maakt dat iedere sport een eigen classificatiesysteem en daarmee grote variëteit aan klassen kent.

Voor sporters met een visuele beperking is de classificatie niet sportspecifiek. Een oogarts of optometrist verricht de meting van zicht en een classificeerder van de International Blind Sport Association (IBSA) bepaalt in welke van de drie klassen (B1-3) de sporter meedoet.

Sporters met een verstandelijke beperking worden getest door een psycholoog op hun IQ en gedrag. Voor deelname aan de Paralympische Spelen zijn de classificeerders van de internationale sportfederaties verantwoordelijk. Deze sporters kunnen bij de Paralympische Spelen in één klasse deelnemen aan diverse onderdelen bij atletiek, zwemmen en tafeltennis.

2.4 Beeldvorming en zichtbaarheid

2.4.1 Beeldvorming en maatschappelijke waarde

Bij de verslaglegging van paralympische topsport in de media ligt de nadruk vaak op de handicaps en op hoe knap de prestatie ondanks die handicap is. Parasporters vinden dit een gevoelig punt. Ze willen gewaardeerd worden om hun prestatie; aandacht voor hun beperking associëren ze vaak met 'zielig'. Er zitten echter meerdere kanten aan de beeldvorming. *Storytelling* is vanuit marketingperspectief interessant: aandacht voor wat de sport en de sporter uniek maakt, de handicap in het geval van paralympische topsport, zorgt ervoor dat de prestatie aandacht krijgt. Het team van Para Atletiek weet op deze manier extra fondsen te verwerven, evenals Esther Vergeer en Bibian Mentel voor hun foundations.⁸³ Veel paralympische topsporters (71%) vinden ook dat zij met hun topsportprestaties bijdragen aan sociale gelijkheid en inclusie in de maatschappij. Ze zijn zich daarvan bewuster dan olympische sporters, van wie maar de helft gelijkheid en inclusie ziet als maatschappelijke waarde van topsport.⁸⁴

Een andere constatering is dat niet alle takken van sport en niet alle handicaps gelijkwaardige aandacht krijgen. Media besteden bij voorkeur aandacht aan takken van sport die (zichtbaar) competitief, spectaculair en fysiek zijn. Dit geldt ook voor de paralympische topsport. Dit kan leiden tot uitsluiting. Vooral wanneer een beperking ernstiger is of communicatie moeilijker gaat, kunnen paralympische topsporters worden neergezet als 'anders' en 'afwijkend'. Een sporter met sterke spasmes in een elektrische rolstoel komt daardoor minder of anders in beeld dan een verbaal vaardige sporter met een stoere *blade* of in een blitse rolstoel. In de paralympische topsport ontstaat zo een hiërarchie in handicaps en de mate waarin die zichtbaar zijn of invloed hebben op de media-presentatie van de sporter.⁸⁵ De NLsportraad ziet het als een kans voor doorontwikkeling om de totale groep paralympische topsporters groter en diverser te maken. Daardoor kan de beeldvorming over paralympische topsport veelzijdiger worden en de maatschappelijke waarde groter.

Met name bij de Paralympische Spelen wordt getracht de beeldvorming te versterken als topsportevenement met een hoog entertainmentgehalte.⁸⁶ Ook hanteert het IPC de *event viability rule*, waarin onder andere is vastgelegd dat er tenminste tien atleten uit vier landen moeten meedoen aan een medaille-evenement. Hoewel deze regel ook in de olympische sport gebruikelijk is, werkt hij anders door in de paralympische topsport. Hij sluit namelijk sporters met een ernstigere handicap uit.⁸⁷ In de eerste plaats is het aantal topsporters met een ernstigere handicap kleiner. Maar bovendien wordt selectie van sporters met een ernstigere handicap voor nationale teams ontmoedigd omdat ze meer (en daardoor duurdere) begeleiding nodig hebben. De NLsportraad constateert ook dat niet alle handicaps gelijkwaardig aandacht krijgen in de media en ziet een discussie over de aandacht voor alle topsporters met een handicap als een belangrijk vraagstuk voor beeldvorming.

⁸³ Bibian Mentel is in 2021 overleden, haar foundation Mentality blijft zich inzetten voor mensen met een beperking ([Mentality Foundation - Motivation to move!](#)).

⁸⁴ Van der Roest (2021). Andere gevraagde maatschappelijke waarden zijn onder andere geluk en passie, collectieve identiteit en trots en sportprestatie en gezondheid. Hierin is veel minder verschil te zien tussen paralympische en olympische topsporters.

⁸⁵ Van Sterkenburg (2013)

⁸⁶ Van Sterkenburg (2013)

⁸⁷ Dutia en Tweedy (2021)

Media-aandacht neemt toe en verandert van insteek

De aandacht van de media voor de paralympische topsport is sinds 2000 toegenomen en de beeldvorming is veranderd. Eerst besteedden AVRO en EO aandacht aan de paralympische topsport vanuit een medische of handicapgerichte benadering. Sportprestaties kregen al meer aandacht in het programma 'Met 1 been in de finale' van de NOS en BNN. Daarna nam de afdeling Evenementen van de NOS de verslaggeving van onder andere de Paralympische Spelen in Londen 2012 over. Tijdens de spelen van Tokio bracht NOS Sport dagelijks primetime de paralympische topsport in beeld. De openings- en sluitingsceremonie en de halve finale en de finale van het rolstoelbasketbal, waarin de Nederlandse dames goud veroverden, werden live uitgezonden. De NOS heeft ook voor de Spelen van 2022 en 2024 de uitzendrechten.

2.4.2 Toenemende zendtijd en aandacht voor nieuwe mediavormen

De helft van de Nederlandse bevolking zou graag meer paralympische topsport op tv willen zien.⁸⁸

Bijna negen miljoen Nederlanders hebben een of meerdere uitzendingen tijdens de Paralympische Spelen in Tokyo bekeken en waardeerden die goed.⁸⁹ Hieruit blijkt hoe belangrijk de plaatsing van uitzendingen in het uitzendschema van de publieke omroep is.

De hoop is dat meer aandacht in de media voor paralympische topsport bijdraagt aan de zichtbaarheid en ontwikkeling van de sport. Ter vergelijking wordt daarbij vaak het Nederlands damesvoetbal genoemd, dat zich sinds het EK Voetbal in 2017 zichtbaar heeft ontwikkeld. Media-aandacht voor de Paralympische Spelen is de afgelopen jaren toegenomen; daarbuiten is er echter nauwelijks aandacht voor paralympische topsport. Terwijl het is gebaat bij blijvende aandacht om de acceptatie van mensen met een handicap in de maatschappij te vergroten.⁹⁰ Uit de interviews en bijeenkomst blijkt dat veel betrokkenen de verwachting hebben dat sociale media hier veel aan kan bijdragen. Sociale media vormen een belangrijk middel om uitzendingen van paralympische topsport toegankelijker te maken voor een breder publiek. Tegelijkertijd moet de waarde van sociale media als bron van inkomsten niet worden overschat, zeker als het gaat om kleinere sporten als de paralympische topsport.⁹¹

Toegewezen zendtijd voor paralympische topsport

In het mediabesluit staat op welke manier en hoeveel aandacht de publieke omroepen moeten besteden aan een onderwerp, zoals sport.⁹² Het besluit maakt onderscheid tussen volledige, rechtstreekse uitzending (diverse internationale kampioenschappen van voetbal, schaatsen en tennis), gedeeltelijke, rechtstreekse verslaggeving (zoals van de Olympische Spelen: minimaal 6 uur per dag) en gedeeltelijke,

⁸⁸ Dopheide et al. (2022)

⁸⁹ [Hoge waarderingscijfers voor paralympische NOS-programma's - Over NOS](#)

⁹⁰ Van Sterkenburg (2013)

⁹¹ Cornelissen (2016)

⁹² OCW (2008)

uitgestelde verslaggeving (diverse evenementen: EK's of WK's van tennis, hockey, zwemmen, atletiek en eredivisie- en bekerwedstrijden betaald voetbal). In deze laatste categorie is ook de paralympische topsport opgenomen. Van de Paralympische Zomerspelen moet de publieke omroep dagelijks minimaal een half uur verslag doen, van de Winterspelen dagelijks minimaal 15 minuten.

De NPO bepaalt de plaatsing samen met de omroepen, zoals de NOS. Niet alleen de lineaire media, ook on demand en online media besteden steeds meer aandacht aan de paralympische topsport. De NOS deelde via haar socialemediakanalen de livestreams van het Engelse Channel 4. Ook via het YouTube-kanaal van het IPC konden veel sportprestaties gevolgd worden.

2.4.3 Waarde van sportevenementen voor paralympische topsport

Sportevenementen zijn een platform voor prestaties van sporters en voor beleving van de sportfans. Bij een aantal evenementen krijgen paralympische topsporters altijd een podium, bij andere evenementen gebeurt dit eenmalig of niet. De sterke fragmentering van het internationaal bestuurlijk landschap in de paralympische topsport heeft een nadelige invloed op het organiseren van gezamenlijke evenementen. Organisatierechten voor reguliere en paralympische evenementen liggen bijvoorbeeld niet altijd bij dezelfde rechthouder (bij het EK atletiek in Amsterdam 2016 was dit een struikelblok).⁹³ In andere sporten is de inclusie van personen met een beperking bijna vanzelfsprekend. Dat komt dan doordat de belangen van beide groepen door één organisatie worden behartigd, zoals bij triatlon.⁹⁴

Er zijn mogelijkheden om bij sportevenementen ook de paralympische topsport in beeld te brengen. Hiervan zijn ook al goede voorbeelden beschikbaar. Een belangrijk voorbeeld is de ontwikkeling die het ABN AMRO World Tennis Tournament heeft doorgemaakt door Esther Vergeer te benoemen als toernooirecteur voor het rolstoeltennistoernooi. De naamgever van het toernooi gebruikt dit ook om gelijke kansen en inclusiviteit als imago van de bank te versterken. Een ander voorbeeld voor een groot podium is de European Para Championships (EPC) die mogelijk in 2023 in Rotterdam worden georganiseerd. Voor de paralympische topsport is dit een nieuwe organisatievorm, buiten de federatiegebonden evenementen om. Alhoewel paralympische sporters hier niet samen sporten met topsporters zonder handicap, kan de grootschaligheid wel bijdragen aan vergroting van publieke aandacht. Ook is de verwachting dat het evenement bij kan dragen aan de organisatiekracht van paralympische topsport in Nederland, bij bonden, kennisinstellingen en bedrijfsleven.⁹⁵

⁹³ Hover & Heijnen (2021)

⁹⁴ Hover & Hoeijmakers (2018)

⁹⁵ Koning et al. (2021)

2.5 Kennisdeling en innovatie

Nederland heeft veel kennis in huis over paralympische topsport, zoals over innovatie en revalidatie. Maar die kennis kan beter worden benut en georganiseerd. De wetenschappelijke kennis over paralympische topsport in Nederland wordt geproduceerd door een relatief klein netwerk.⁹⁶ Een structurele verbinding tussen praktijk en wetenschap ontbreekt echter. Ook concurreren diverse partijen met elkaar om de beperkt beschikbare onderzoeksmiddelen.

Het Kenniscentrum Sport en Bewegen geeft aandacht aan gehandicaptensport in brede zin. Het heeft die functie van Gehandicaptensport Nederland overgenomen.⁹⁷ Daarnaast maakt *Topsport Topics*⁹⁸ wetenschappelijke informatie voor paralympische topsport beschikbaar. Het aantal gepubliceerde artikelen over paralympische topsport door *Topsport Topics* is echter nog beperkt.⁹⁹ De NLsportraad constateert dat de bundeling van kennis over gehandicaptensport en paralympische topsport versnipperd is over diverse partijen, wat de bundeling en beschikbaarheid van zowel onderzoeks- als praktijkkennis verzwakt.

Het gemis aan verbinding uit zich in de sterk uiteenlopende tevredenheid van paralympische topsporters over de toepassing van wetenschappelijk onderzoek en de mogelijkheden voor technologische innovatie. (On)bekendheid met specialistische (wetenschappelijke) begeleiding kan daarvoor een verklaring zijn: vooral topsporters die op een TeamNL-centrum trainen en wonen zijn vaker tevreden.¹⁰⁰ De NLsportraad constateert dat de beschikbare kennis en expertise beter benut kunnen worden. Het kennisnetwerk in Nederland is overzichtelijk en bestaat uit betrokken wetenschappers. Aansluiting tussen wetenschap en praktijk, vertaling naar praktische begeleiding en toegankelijkheid van kennis zijn voorwaarden om die benutting wel te gaan realiseren. De kennisketen (van wetenschap, via toegepast onderzoek tot praktijk, en van praktijkvragen terug naar de wetenschap) is onvolledig en kan worden versterkt. De NLsportraad constateert dat niemand eindverantwoordelijkheid neemt voor het sluiten van deze kennisketen.

Een andere constatering is dat EU-gelden kunnen helpen om paralympische topsport door te ontwikkelen. Met Erasmus+-projecten kunnen postcarrièreprogramma's voor atleten opgezet worden en kan internationaal onderzoek worden gestimuleerd. Technologische ontwikkelingen en innovatie bieden kansen voor de doorontwikkeling van de paralympische topsport. Wat betreft de valorisatie van technologische ontwikkelingen komen verschillende geluiden naar voren: de doelgroep in de paralympische topsport is klein, wat de marktwaarde van ontwikkelde producten beperkt. Maar als het aantal paralympische topsporters wereldwijd toeneemt, en daarmee de schaalgrootte, biedt dit wel kansen. De NLsportraad constateert dat Nederland vooroploopt als het gaat om ontwikkeling van de paralympische topsport, veel kennis in huis heeft en ook de middelen heeft om deze kennis voor anderen beschikbaar te maken.

⁹⁶ Zoals Centrum voor Aangepast Sporten Amsterdam | CASA (aiss.nl), Lectoraat Technologie voor Inclusief Bewegen en Sport - De Haagse Hogeschool, Sport & Performance – SSIG, Alliance for Sports Engineering Education (A4SEE) (tudelft.nl).

⁹⁷ VWS (2014)

⁹⁸ TopsportTopics

⁹⁹ Een verklaring is dat in vergelijking met reguliere topsport het aantal internationale publicaties over paralympische topsport beperkt is. De grote diversiteit aan handicaps maakt het voor onderzoekers lastig grootschalig onderzoek op te zetten.

¹⁰⁰ Van der Roest (2021)

2.6 De positie van Nederland in het buitenland

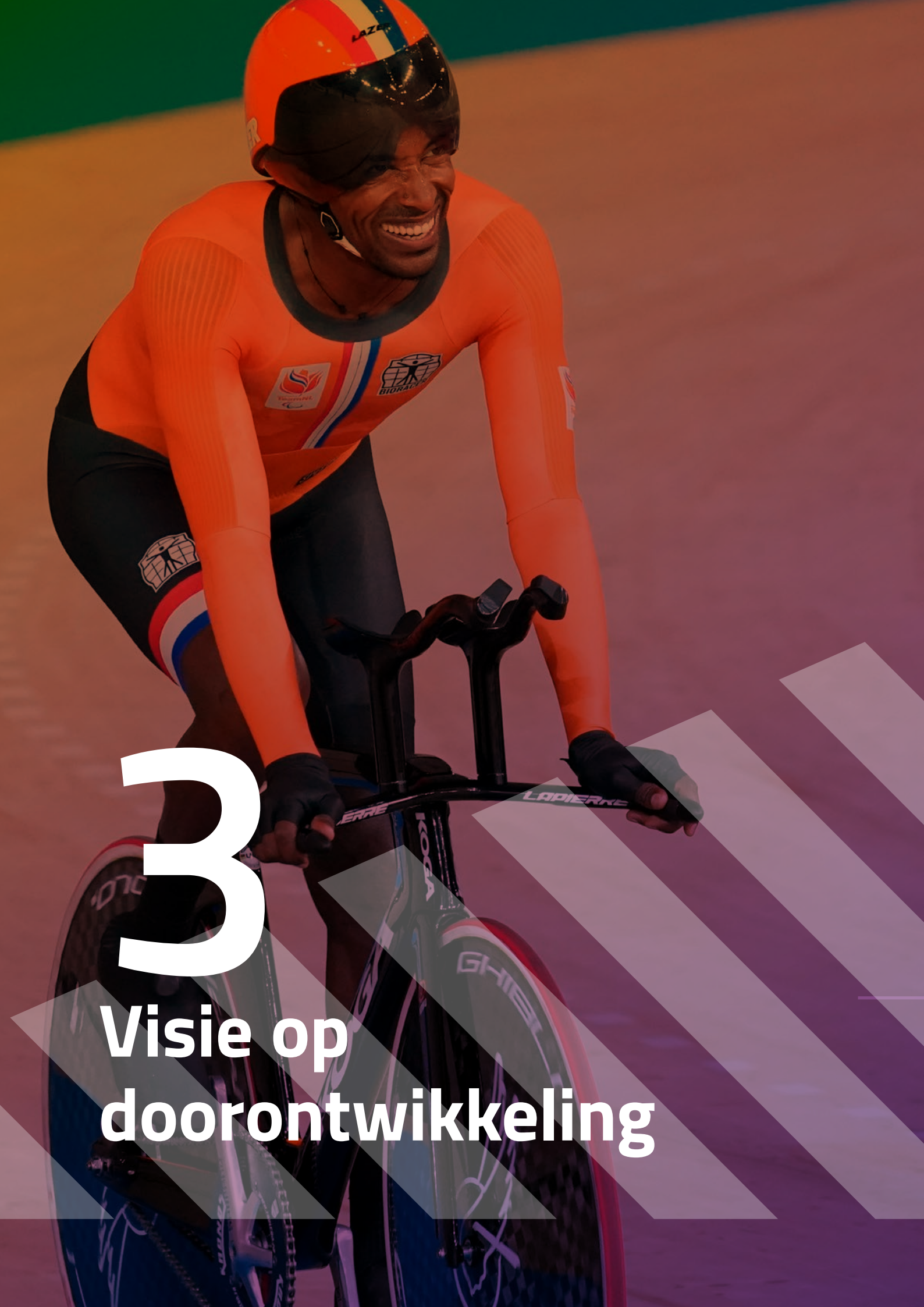
2.6.1 Nederland als gidsland?

In slechts een handvol landen is paralympische topsport organisatorisch geïntegreerd in de reguliere sport. Nederland is daarin een van de voorlopers. Andere landen zien Nederland als een gidsland door de goede prestaties van Nederland op de Paralympische Spelen. Voor de doorontwikkeling van de paralympische topsport is het belangrijk in meer landen paralympische topsport te ondersteunen en te professionaliseren. Er is op dit gebied namelijk een groot verschil tussen economische ontwikkelde landen en minder ontwikkelde landen of landen waar de aandacht voor mensen met een handicap zich cultureel moeizaam ontwikkeld. Het begint vaak met de acceptatie van mensen met een handicap en of zij in hun samenleving überhaupt aan sport kunnen doen. De NLsportraad constateert dat Nederland al een gidsrol op zich heeft genomen in het *Game Changer* project in Tokio.¹⁰¹ De NLsportraad constateert dat dit een startpunt kan zijn voor internationale doorontwikkeling van paralympische sport.

2.6.2 Nederland in internationale bestuursfuncties en werkorganisaties

Het IPC en het IOC, de internationale sport- en handicapgerichte federaties bepalen wereldwijd de posities en ontwikkelingen in de paralympische topsport. De internationale federaties stellen classificatieregels per tak van sport op en geven de licenties voor sportevenementen uit. De NLsportraad constateert dat Nederland plaats zal moeten nemen in commissies of besturen van die organisaties als het daar invloed op wil uitoefenen. Op dit moment is het aantal Nederlandse bestuurders beperkt. Ook bij de internationale organisaties zijn slechts enkele Nederlanders in dienst als werknemer.

¹⁰¹ NOC*NSF, de Japan Sport Council, de Nederlandse Ambassade en drie stadsdelen van Tokio in de vier jaar voorafgaand aan de Spelen in Tokio werkten nauw samen om kennis over integratie van mensen met een handicap via sport te delen en betrokken partijen te inspireren (Game Changer Tokio 2020 Project - NOCNSF)



3

Visie op
doorontwikkeling

Het ministerie van VWS heeft de NLsportraad gevraagd om een advies over de doorontwikkeling van de paralympische topsport. De raad beschouwt dit advies vanuit het bredere perspectief van een inclusieve samenleving. In de analyse constateert de raad dat de paralympische topsport volop in ontwikkeling is. De afgelopen decennia is het niveau van de sportprestaties sterk toegenomen. De paralympische topsport staat voor een aantal keuzes voor doorontwikkeling. In dit hoofdstuk geeft de raad een visie op de richting waarin de paralympische topsport zich zou moeten ontwikkelen. In hoofdstuk 4 vertaalt de NLsportraad deze visie in aanbevelingen.



3.1 Gelijkwaardig en samen

Op de Paralympische Spelen worden prachtige prestaties geleverd. Dit kan mede het gevolg zijn van de organisatorische integratie van paralympische topsport bij NOC*NSF en de sportbonden. Ook de inzet van specifieke instrumenten zoals talentdagen kan een rol spelen. De paralympische topsport heeft (grotendeels) gelijke voorzieningen als de olympische topsport. Maar *gelijk* is niet hetzelfde als *gelijkwaardig*. Gelijkwaardig vraagt juist om specifieke voorzieningen, waar dat nodig is. Nu dreigt de inbedding van paralympische topsport in de sportsector onzichtbaar te worden. Daarmee dreigt ook veel deskundigheid verloren te gaan, financieringsstromen voor paralympische topsport niet geheel transparant zijn, de geringe mate waarin paralympische sport is opgenomen bij reguliere sportevenementen, de ontbrekende media-aandacht – los van de Paralympische Spelen – en daardoor van de publieke belangstelling. Van gelijkheid naar gelijkwaardigheid, dat is de stap die volgens de raad essentieel is om nu te maken: creëer een gelijkwaardige positie voor paralympische topsport, in Nederland en bij voorkeur natuurlijk ook internationaal.

Wat de NLsportraad betreft is een gelijkwaardige positie een noodzakelijke tussenstap, maar niet het einddoel voor de verdere ontwikkeling van de paralympische sport. In een inclusieve samenleving zijn mensen met een handicap niet meer uitgesloten. Zij voelen zich op alle fronten volwaardig onderdeel van de maatschappij. In dat licht ziet de raad inclusie van breedtesport, talentontwikkeling, topsport en sportevenementen en mogelijk Olympische Spelen als einddoel.

De afgelopen twee decennia is ingezet op de organisatorische integratie van paralympische topsport. Dit heeft zich uitbetaald in vergelijkbare voorzieningen vanuit TeamNL voor olympische en paralympische topsporters. Ook is er vergelijkbare begeleiding gekomen van beide disciplines binnen sportbonden en een integrale financiering van topsport- en talentprogramma's. Het risico is echter dat de paralympische topsport door de organisatorische integratie onzichtbaar wordt. Zo kan onduidelijk zijn welke investeringen hierin nu precies worden gedaan. Een ander risico is dat er gaandeweg minder expliciete aandacht aan wordt gegeven. De aandacht, tijd, het budget, de personele inzet voor en de deskundigheid over paralympische topsport vormen maar een klein onderdeel van het takenpakket van sportbonden en NOC*NSF. Op een aantal aspecten is er nog geen sprake van gelijkwaardige aandacht. Zo is bij organisatoren van evenementen en in de media de aandacht voor paralympische topsport beperkt. Dat maakt het voor sponsors minder aantrekkelijk in paralympische topsport te investeren. Paralympische medaillewinnaars zien de ongelijkwaardigheid terug in lagere medaillebonussen. Ook beperken de huidige reglementen van NOC*NSF de organisatie en financiering van topsport door mensen met een handicap tot de sporten die op de Paralympische Zomer- en Winterspelen worden georganiseerd. Daardoor komen andere (topsport)disciplines zoals CP-voetbal of zeilen en sporters met een andere, bijvoorbeeld auditieve handicap, niet aan bod. Zichtbaarheid mist ook in naamgeving of beeldgebruik. Zo is het Nationaal Paralympisch Comité in de naam van NOC*NSF bijvoorbeeld niet terug te zien.

De NLsportraad vindt dat de positie van de paralympische sport net zo volwassen en krachtig moet zijn als die van de olympische sport. De paralympische sport heeft niet alleen gelijke voorwaarden nodig, maar vooral een gelijkwaardige positie om uiteindelijk een inclusief onderdeel van de topsport te worden. De positie van de paralympische sport is volgens de NLsportraad nu te kwetsbaar en te vaak afhankelijk van een beperkt aantal betrokkenen. Om de uiteindelijke stap naar gelijk gewaardeerde en inclusieve topsport te maken, is wat betreft de raad een tussenstap nodig. De paralympische sport moet gelijk worden gewaardeerd, in de sport en in de samenleving. Als dit Nederland lukt, kan het daarin ook internationaal een gidsland zijn.



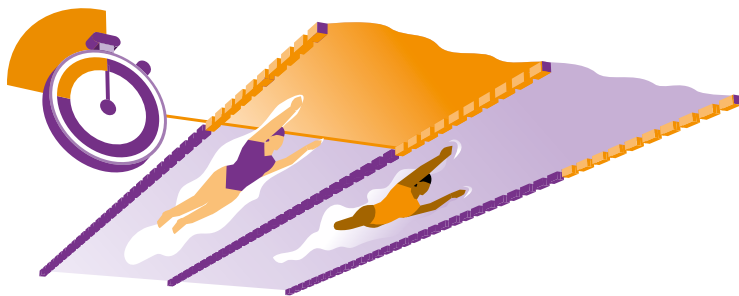
3.2 Topsport is presteren

Topsport is exclusief gericht op presteren: alleen de beste sporters kwalificeren zich voor Europese en wereldkampioenschappen en voor Olympische en Paralympische Spelen. Dat geldt voor alle topsporters, ook voor topsporters met een handicap. Met de top-10-ambitie legden NOC*NSF en de sportbonden de afgelopen decennia de lat hoog.

Tegenwoordig komt er meer aandacht voor de maatschappelijke waarde van topsport. Dat is bijvoorbeeld terug te zien in het onderzoek naar de topsportcultuur in Nederland, het deelakkoord *Topsport die inspireert!* en de vorming van de nieuwe Sportagenda 2032.¹⁰² Paralympische topsport draagt met zijn unieke karakter extra bij aan die maatschappelijke waarde.

De paralympische beweging hinkt op twee gedachten: verder professionaliseren en prestaties centraal stellen of blijven zorgen dat iedereen in alle klassen kan meedoen, ook degenen met een ernstige handicap. De NLsportraad vindt dat de doorontwikkeling van de paralympische topsport gericht moet zijn op presteren en de breedtesport vooral op 'meedoen'. Als de paralympische topsport professionaliseert, neemt daarmee ook de aandacht voor de Paralympische Spelen als topsportevenement toe, en in het kielzog – hopelijk – ook andere evenementen zoals de European Para Championships. Alle betrokken partijen – van paralympische topsporters, coaches, sportbonden, NOC*NSF tot evenementenorganisatoren, sponsors, wetenschap, overheden en bedrijfsleven – zouden moeten samenwerken om het prestatieniveau te verhogen.

De keuze voor presteren betekent niet dat meedoen in het Nederlands sportbestel wordt vergeten. Een belangrijke voorwaarde voor doorontwikkeling van de paralympische topsport is dat de samenleving als geheel deelneemt aan sport. Een andere voorwaarde is extra inzet om sportaanbod voor kinderen en jongeren met een beperking te organiseren en hen te begeleiden. Want de jongeren van nu zijn de topsporters van morgen.



3.3 Innovatie in classificatie

Classificatie is onlosmakelijk verbonden met topsport; aparte rubrieken voor mannen en vrouwen of indeling in diverse gewichtsklassen bepalen in veel sporten wie aan welke wedstrijden mag deelnemen. In de paralympische topsport is het belang van classificatie extra groot. Om een gelijkwaardige, eerlijke competitie te creëren, is het noodzakelijk de gevolgen van de handicap voor de prestatie zoveel mogelijk uit te sluiten. Maar te veel klassen met kleine deelnemersvelden zijn onwenselijk. Dat vermindert de waarde van een paralympische medaille voor de sporter, net als de maatschappelijke en economische waarde. Daarnaast belemmeren te veel klassen een sterke, internationale competitie en maakt het de paralympische topsport voor het (grote) publiek minder begrijpelijk en aantrekkelijk.

¹⁰² Pilot grootschalig onderzoek naar topsportcultuur in januari van start - Kenniscentrum Sport en Bewegen, *Topsport die inspireert!* - Sportakkoord, Denkkader Sportagenda 2032

Voor de korte termijn vindt de NLsportraad de beoordeling van sporters door goed opgeleide classificeerders noodzakelijk om de paralympische topsport verder door te ontwikkelen. De uitvoering van classificaties laat nu te wensen over door een rommelige organisatie en beperkte financiering. Zowel nationaal als internationaal zijn er investeringen nodig om classificatie te professionaliseren en de expertise van classificeerders te ondersteunen en te bundelen.

Voor de langere termijn ziet de NLsportraad discussie over en innovatie van classificatiesystemen als goede ontwikkelingen om classificatie objectiever te maken en de sport aantrekkelijker te maken voor het publiek. De verantwoordelijkheid voor deze ontwikkelingen en keuzes ligt bij de internationale federaties en het IPC, maar Nederland kan daarin een actieve rol kiezen als gidsland. De NLsportraad ziet dat er mogelijkheden zijn om parasporters uit verschillende klassen tegen elkaar te laten strijden. Voorbeelden zijn het verrekenen van het effect van de handicap in de eindtijd of compensatie in punten vanwege verschillen in fysiek vermogen. Het karakter van een sport bepaalt wat mogelijk is, openstaan voor innovatie van alternatieve methodes of spelregels is van belang.



3.4 Prestatie en handicap

Paralympische topsporters willen gewaardeerd worden om hun sportprestatie en niet 'omdat het knap is dat zij presteren met hun handicap'. De raad heeft respect voor die wens. Tegelijk constateert de NLsportraad dat media en sponsors juist belangstelling hebben voor de persoon achter de topsportprestatie, of die nu paralympisch of olympisch is. In de paralympische topsport is de fysieke of verstandelijke beperking een specifiek aspect van de topsporter. Dat maakt zijn of haar prestaties uniek. De raad vindt dat er daarom juist aandacht moet zijn voor de prestatie evenals aandacht voor de topsporter achter de prestatie, inclusief de handicap.

Paralympische topsporters kunnen juist ook hun beperking 'benutten' om extra aandacht en sponsoring te genereren voor zichzelf en voor de paralympische topsport als geheel. En als inspiratiebron voor kinderen en volwassenen met een handicap, die zich in deze topsporters herkennen en zien wat er mogelijk is. De raad verwacht dat mettertijd zowel de aandacht van media als publiek zal verschuiven naar de prestaties van paralympische topsporters naarmate paralympische prestaties in niveau stijgen, spectaculairder worden en meer aandacht krijgen.



3.5 Kennis delen en meegroeien

Nederland presteert goed op de Paralympische Spelen. ‘We’ halen veel medailles en de communicatie daaromheen is dat we als klein land extreem goed presteren in de topsport. NOC*NSF, ondersteund door VWS, heeft de afgelopen jaren een top-10-positie nagestreefd. Als Nederland deze positie op de medaillespiegel wil behouden of de voorsprong wil uitbreiden, is het beter om de concurrentie niet wijzer te maken. De in Nederland ontwikkelde kennis wordt dan liever binnen het eigen team gehouden.

Toch denkt de NLsportraad dat dit de verkeerde weg is voor (wereldwijde) doorontwikkeling van de paralympische topsport. Juist door kennis te delen en andere landen te helpen hun niveau te verhogen, neemt de concurrentie en het aantal landen dat meedoet toe. Dat leidt tot meer aandacht van media en sponsors. Daarnaast wordt Nederland zelf ook gedwongen om beter te presteren en op zoek te gaan naar de details die de overwinning opleveren. Op die manier wordt Nederland een écht gidsland.



4

Aanbevelingen

De NLsportraad stelt in hoofdstuk 3 dat doorontwikkeling van paralympische topsport eerst gericht moet zijn op een gelijkwaardige positie van de paralympische topsport en vervolgens inclusie van breedtesport, talentontwikkeling, topsport en sportevenementen als einddoel. Dit uitgangspunt vormt de kern van het advies. In dit hoofdstuk doet de raad aanbevelingen om die doorontwikkeling in gang te zetten. De opbouw van de paragrafen komt overeen met de thematische indeling van hoofdstuk 2.

4.1 Organisatie en financiering

Neem regie over ontwikkeling gehandicaptensport

De NLsportraad adviseert de minister voor Langdurige Zorg en Sport (hierna: minister voor Sport) om de regie te nemen in de ontwikkeling van de paralympische topsport en gehandicaptensport in Nederland. De raad heeft geconstateerd dat de partijen die zich in Nederland met gehandicaptensport bezighouden te weinig met elkaar om tafel zitten en dat er geen sprake is van een gezamenlijk plan of gezamenlijke visie. Dit beperkt de ontwikkeling van gehandicaptensport in het algemeen en de paralympische topsport in het bijzonder. De minister voor Sport kan hierin een regierol nemen door met de branche een aantal keer per jaar de belangrijkste ontwikkelingen te bespreken.

De NLsportraad adviseert de minister voor Sport (top)sporters met een handicap nauw te betrekken bij het maken van een visie voor de langere termijn en bij de doorontwikkeling van de sport. Wat de raad betreft is zo'n visie gericht op inclusie van de gehandicaptensport en de paralympische topsport. Die zal niet in een keer te realiseren zijn. Daarom is als eerste stap zichtbare gelijkwaardigheid nodig voor paralympische sport in Nederland.

Breng de organisatorische integratie naar een volgend niveau: zichtbare gelijkwaardigheid

De NLsportraad is ervan overtuigd dat de organisatorische integratie in beginsel heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van de paralympische topsport. De raad denkt wel dat er nieuwe stappen nodig zijn om de paralympische topsport *gelijkwaardig* en uiteindelijk *inclusief* te laten zijn. De NLsportraad constateert dat paralympische topsport nu een klein en onzichtbaar onderdeel uitmaakt van de organisatie en financiering van zowel sportbonden als NOC*NSF. Dat leidt tot een kwetsbare positie van de paralympische topsport. Het risico op het wegvallen van specifieke kennis door (te) kleine (sub)organisaties moet serieus worden genomen. Hetzelfde geldt voor het gebrek aan transparantie in de verantwoording van het budget en in de selectie voor paralympische topsport. Ook de door de paralympische topsporters ervaren ongelijkwaardigheid verdient serieuze aandacht.

De NLsportraad adviseert NOC*NSF en sportbonden om na te denken over manieren om de paralympische topsport zichtbaar en inclusief te maken. Daarvoor zijn veel opties. De NLsportraad denkt bijvoorbeeld aan het zichtbaar maken van het NPC in de naam van NOC*NSF: het NOPC*NSF. Daarnaast zouden Nederlandse IPC-leden standaard kunnen aanschuiven bij bestuursvergaderingen van NOC*NSF, net als IOC-leden. Ook zouden paralympische topsporters in Nederland dezelfde medaillebonus moeten krijgen als olympische sporters.

De raad adviseert NOC*NSF en sportbonden om de gelijkwaardigheid te stimuleren door de organisatorische en financiële verantwoordelijkheid voor paralympische topsport beter te borgen, zowel in de besturen als in de werkorganisaties. Een van de opties die de raad hiervoor ziet, is een jaarlijks gesprek in de ledenvergadering van sportbonden over de verdeling van middelen tussen olympische en paralympische topsportprogramma's en talentontwikkeling. Uitgangspunt is dat de paralympische sport daarbij een gelijkwaardige positie krijgt. Ook publieke verantwoording van de besteding van de paralympische middelen in de jaarverslagen van NOC*NSF en de sportbonden ziet de raad hiervoor als een methode.

Om de paralympische topsport door te ontwikkelen volgens de analyse en de visie van de NLsportraad zijn ook extra investeringen nodig. De raad bedoelt daarmee extra structurele investeringen boven op het huidige topsportbudget. De raad wil met het streven naar een gelijkwaardige positie voor paralympische sport niet kannibaliseren op de bestaande topsportmiddelen, maar denkt dat extra financiering nodig is voor bijvoorbeeld:

- structurele financiering voor de organisatie van paralympische topsport bij sportbonden, NOC*NSF en voor classificatie;
- toegankelijkheid en betaalbaarheid van topsporthulpmiddelen;
- structurele investeringen in talentenprogramma's;
- gelijkwaardige topsportprogramma's voor paralympische topsporten;
- organiseren van paralympische topsport in topsportevenementen.

Paralympische topsport in de context van het advies 'De opstelling op het speelveld'

In *De opstelling op het speelveld* heeft de NLsportraad geadviseerd om van sport en bewegen een publieke voorziening te maken. Dat geldt uiteraard ook voor gehandicaptensport en paralympische topsport, met een aantal specifieke aandachtspunten.

Ordering markt en overheid

De 'markt' voor paralympische topsport is beperkt. De NLsportraad vindt extra inzet van de overheid daarom noodzakelijk, omwille van maatschappelijke waarde. De NLsportraad adviseert de minister voor Sport om, samen met provincies, de rol van de overheid bij het faciliteren van paralympische topsport te verduidelijken.

Gezamenlijke branchevertegenwoordiging

De paralympische topsport heeft zich ontwikkeld vanuit handicapgericht aanbod tot een geïntegreerd onderdeel van de Nederlandse topsport. De NLsportraad adviseert deskundigen op het gebied van paralympische sport te blijven betrekken bij de ontwikkeling van een gezamenlijke visie en branchevertegenwoordiging vanuit de sportbranche. Ook het actief betrekken van paralympische (top) sporters draagt bij aan de doorontwikkeling.

Good governance en transparantie

De NLsportraad constateert knelpunten bij de verdeling van loterijgelden en middelen van de rijksoverheid via NOC*NSF. Dit geldt ook voor de paralympische topsport, net als in de sport in het algemeen. De raad wil benadrukken dat de governance van en integriteit in de paralympische topsport speciale aandacht vragen. Sporters met een handicap kunnen extra kwetsbaar zijn. Bovendien maakt de kleinschaligheid de paralympische topsport kwetsbaar in vergelijking met de topsport in het algemeen. De NLsportraad adviseert deze belangenbehartiging duidelijker te borgen.

4.2 Sportcarrière in de paralympische topsport

Stimuleer sportdeelname door kinderen en jongeren met een beperking

De NLsportraad vindt het belangrijk dat er blijvende aandacht is voor sportstimulering van kinderen en jongeren met een beperking, en in het verlengde voor de doorstroom van talenten. In de uitwerking van het deelakkoord *Inclusief sporten en bewegen* krijgt dit aandacht van sportorganisaties, gemeenten en andere betrokken partijen. Deze aandacht draagt op termijn bij aan de doorontwikkeling van inclusieve topsport voor mensen met een handicap. De raad adviseert VWS om dit beleid ook na het aflopen van dit deelakkoord in 2022 voort te zetten.

Neem gehandicaptensport op in opleidingen

De raad constateert dat kennis over begeleiding van mensen met een handicap bij sportactiviteiten in het bewegingsonderwijs, bij sportaanbieders en in de zorg vaak nog te beperkt is. Daardoor wordt ook talentontwikkeling belemmerd. Daarom adviseert de NLsportraad de minister voor Sport en de minister voor Onderwijs om te stimuleren dat diverse aspecten van gehandicaptensport als vast onderdeel opgenomen worden in de opleidingsstructuur van de sport, en in aanpalende domeinen (onderwijs, gezondheidszorg). De raad adviseert de ministers hierin te investeren.

Benut talentdagen voor kennismaking, sportstimulering en talentontwikkeling

Talentdagen zijn een goede manier om potentiële talenten te vinden, maar kunnen laagdrempeliger ingestoken worden om meer jongeren en volwassenen met een handicap kennis te laten maken met sport. Als deze dagen een grootschaliger opzet krijgen, verwacht de NLsportraad dat daarmee ook de selectiedruk verlaagt. Daarnaast adviseert NLsportraad de opzet van de talentdagen te verbreden met het oog op kennismaking en sportstimulering. De drempel voor deelname wordt lager door talentdagen regionaal te organiseren of op een dag sporten te bundelen die voor mensen met een bepaalde beperking te beoefenen zijn (zoals goalball, judo en voetbal voor sporters met een visuele beperking). De NLsportraad adviseert NOC*NSF en de sportbonden om te investeren in het concept van gecombineerde kennismakings- en talentdagen en de aanpak door te ontwikkelen.

Zorg voor een duidelijke afbakening van het beroep van paralympisch topsporter

De NLsportraad constateert dat het beroep van topsporter geen duidelijke kaders kent. Dit geldt zowel voor olympische als paralympische topsporters.¹⁰³ De raad ziet specifieke vraagstukken voor paralympische topsporters. Daaronder zijn vergoedingen voor hulpmiddelen en extra begeleiding, de werking van de stipendiumregeling en de Wajong-regeling, postcarrière mogelijkheden en opbouw van pensioen. De NLsportraad adviseert de minister voor Sport om, in samenwerking met NOC*NSF en in gesprek met paralympische topsporters, het beroep van paralympisch topsporter tegen het licht te houden, de randvoorwaarden te beschrijven en een plan op te stellen om die randvoorwaarden te verbeteren.

4.3 Classificatie

Stimuleer (technologische) ontwikkeling om paralympische topsport aantrekkelijk te maken voor publiek

De NLsportraad ziet mogelijkheden om parasporters uit verschillende klassen tegen en met elkaar te laten strijden. Voorbeelden zijn het verrekenen van het effect van de handicap in de eindtijd of het combineren van verschillende mate van handicaps in een team. De NLsportraad vraagt VWS om het onderzoek naar classificatie te stimuleren.

Zet in op professionalisering classificatie in Nederland en internationaal

De NLsportraad constateert dat de uitvoering van classificatie extra aandacht nodig heeft. Classificeerders hebben financiering en goede ondersteuning nodig bij de uitoefening van hun taak – zowel nationaal als internationaal. Ook is steun nodig voor netwerkvorming en kennisoverdracht tussen classificeerders, en tussen classificeerders en sportbonden. Op nationaal niveau kan een ondersteuningspunt bij NOC*NSF worden ingericht. Dat kan dan het netwerk van Nederlandse classificeerders met raad en daad bijstaan en zorgen dat deze internationaal worden opgeleid.

Classificeerders vallen daarmee niet rechtstreeks onder een bond. Daardoor wordt hun onafhankelijkheid zeker gesteld, tegelijkertijd blijven zij wel feeling houden met de sport. De raad heeft overwogen te adviseren om een commissie of autoriteit in het leven te roepen, maar vindt dat de oprichting van zo'n autoriteit niet in verhouding staat tot de taak.

Daarnaast adviseert de raad de minister voor Sport om zich samen met NOC*NSF en grote sportbonden internationaal hard te maken voor (de financiering van) verdere professionalisering van de uitvoering van classificatie en de ontwikkeling van de classificatiecode. Ook adviseert de raad dat zij zich inzetten voor het benodigde internationale ondersteuningspunt, waarbij de WADA als voorbeeld kan dienen.

¹⁰³ In het advies dat de NLsportraad in 2022 opstart over de organisatie en financiering van de topsport in Nederland, is het beroep van topsporter een van de onderwerpen die nader aan bod zullen komen.

4.4 Beeldvorming en zichtbaarheid

Vergroten van media-aandacht en begrijpelijkheid

Toename van media-aandacht en ontwikkeling van een tak van sport kunnen elkaar versterken, als de sport begrijpelijk en aantrekkelijk is voor het publiek. De minister voor Sport wordt geadviseerd om te bedenken hoe de paralympische topsport toegankelijk kan worden voor een grootschaliger publiek. De NLsportraad ziet als voorbeelden inzet van livestreams en social media als platform voor atleten en sportorganisaties om zichzelf te profileren. Ook content creëren om paralympische topsporten uit te leggen aan een breder publiek kan een manier zijn om een groter publiek te bereiken.

De NLsportraad adviseert daarnaast de minister voor Sport en de staatssecretaris van Cultuur en Media om in gesprek te gaan met de sportbranche om de evenementenlijst in de Mediawet aan te vullen met paralympische topsporten (bijvoorbeeld atletiek, rolstoelbasketbal, paracycling). Via de Mediawet kan de rijksoverheid bijdragen aan de zichtbaarheid van paralympische topsport door die vaker in beeld te brengen dan alleen tijdens de Paralympische spelen. De NLsportraad vindt in het kader van gelijkwaardigheid dat de overheid juist voor paralympische topsporten een stap extra kan doen.

Zet in op gezamenlijke sportevenementen

Sportevenementen bieden een mooie kans voor paralympische topsporten om zich te profileren voor het grotere publiek. Nederland kan hierin het voorbeeld geven, zoals nu al gebeurt bij het ABN AMRO World Tennis Tournament of bij het WK handboogschieten in 2019 in Den Bosch. Juist voor steden en sponsors die zich inclusief en maatschappelijk verantwoord willen profileren, biedt het podium voor topsporters met een handicap bij sportevenementen een kans.

De NLsportraad adviseert de minister voor Sport om gezamenlijke topsportevenementen te stimuleren. De minister kan bij subsidieverstrekking aan grote sportevenementen als voorwaarde de deelname van paralympische topsportdisciplines – ten minste als demonstratiesport – stellen. Om te beginnen kan de minister daarbij denken aan Europese en wereldkampioenschappen voor de jeugd. Ook kan de minister voor Sport samen met de minister van Economische Zaken en Klimaat een consortium opzetten van steden en sponsors die zich profileren als partijen die de komende tien jaar gezamenlijke evenementen organiseren. Tot slot is een suggestie om subsidie beschikbaar te stellen om van de *Olympic Experience* een *Olympic & Paralympic Experience* te maken. Daarmee kunnen paralympische topsporters meer aandacht krijgen, krijgt paralympische topsport meer bekendheid bij de bevolking en wordt het voor sponsors aantrekkelijker te investeren in de paralympische topsport.

4.5 Kennisdeling en innovatie

Doorontwikkelen van kennis en innovatie

Nederland heeft veel kennis in huis die van waarde is voor de paralympische topsport. Ook heeft het capaciteit om verder te innoveren. Hogescholen, universiteiten, revalidatiecentra, sportorganisaties, evenementenorganisatoren, overheden en bedrijven kunnen beter samenwerken om innovatieve kennis te ontwikkelen en de beschikbare kennis te benutten. De NLsportraad adviseert de minister voor Sport de regie te nemen over de kennisketen. De minister kan in de verstrekking van onderzoeksgelden randvoorwaarden laten opnemen over de besteding van een deel van deze middelen aan onderzoek naar paralympische topsport.

Zorg voor een centraal loket voor praktische kennis en ondersteuning

De kennis over de paralympische topsport zit nu (te) vaak bij een of enkele personen binnen organisaties. Dat maakt de doorontwikkeling van paralympische topsport kwetsbaar. De raad vindt dat kennis breder gedeeld en beschikbaar gemaakt kan worden. Het gaat daarbij om kennis op het gebied van classificaties, aanpassingen in training, sporthulpmiddelen of technologische ontwikkelingen. De raad adviseert praktijkkennis onder te brengen bij een ondersteuningspunt bij NOC*NSF. Daarnaast adviseert de raad om extra te investeren in de kennisfunctie van het Kenniscentrum Sport en Bewegen voor paralympische topsport.

4.6 De positie van Nederland in het buitenland

Zorg voor een duidelijk plan en internationaal actieve Nederlanders

De NLsportraad vindt dat Nederland zijn positie als voorloper moet inzetten om andere landen te ondersteunen met kennis en ervaring. Daarmee vergroot het de internationale competitie in de paralympische topsport en maakt het de paralympische topsport aantrekkelijker en zichtbaarder. Daarnaast kan Nederland inclusieve evenementen ondersteunen en promoten en zo bijdragen aan de gezamenlijke paralympische en olympische topsport. Nederland kan samen met partners als het Verenigd Koninkrijk, Canada, Australië, Scandinavische landen en andere vooroplopende landen een consortium vormen om inclusie te promoten en om andere landen te helpen paralympische topsport te ontwikkelen.

Over de inzet van Nederland in het buitenland adviseert de NLsportraad aan de minister van Buitenlandse Zaken om, samen met NOC*NSF en sportbonden, een plan te maken. Daarin kunnen zij uiteenzetten hoe meer Nederlanders internationale bestuursfuncties kunnen vervullen en/of zitting kunnen nemen in werkorganisaties. Zo kan Nederland invloed uitoefenen op keuzes over competitie, classificatie of organisatie van de paralympische topsport. Daarnaast adviseert de NLsportraad de minister van Buitenlandse Zaken om, in samenspraak met de minister voor Sport, in te zetten op bilaterale afspraken met landen waar sport voor mensen met een handicap nog in de kinderschoenen staat. Die afspraken kunnen gaan over sportstimulering, talentontwikkeling of topsportprestaties.





Literatuurlijst

- Balk, L. & Pulles, I. (2021). Topsport die inspireert! In: M. Reitsma, A. Hoogendam, P. Nafzger, I. Pulles & H. van der Poel (2021). *Monitor Sportakkoord 'Sport verenigt Nederland' De zes pijlers gepeild. Voortgangsrapportage juni 2021*. Mulier Instituut. <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=10371&m=1623222159&action=file.download>
- Brandsema, A., Van Lindert, C. & Van den Berg, L. (2017). *Sport en bewegen voor kinderen met een beperking*. Mulier Instituut/ Kenniscentrum Sport. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/22857/sport-en-bewegen-voor-kinderen-met-een-beperking/>
- College voor de Rechten van de Mens (2021). *Rapport 2021: Jaarlijkse rapportage over de naleving van het VN-verdrag handicap in Nederland*. <https://mensenrechten.nl/nl/publicatie/61a9b2a15d726f72c45f9e36>
- Cornelis, F. (2018). *Zichtbaar sportief. Mediawaarde voor sportevenementen*. NLsportraad. <https://www.nederlandse-sportraad.nl/documenten/publicaties/2018/09/04/essay-mediawaarde-van-sportevenementen>
- De Jonge, M., Gutter, K. & Van Lindert, C. (2021). *De regionale aanpak voor sporten en bewegen voor mensen met een beperking*. Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/25988/de-regionale-aanpak-voor-sporten-en-bewegen-voor-mensen-met-een-beperking/>
- Den Brok-Rouwendal, Y. (2005). *Validisme en gender. Over leven met een handicap*. Boom Lemma.
- Dopheide, M., Hover, P. & Balk, L. (2022). *Belangstelling en beleving Olympische en Paralympische Spelen Tokyo 2020*. Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/26566/belangstelling-en-beleving-olympische-en-paralympische-spielen-tokyo-2020/>
- Dutia, I. & Tweedy, S. (2021). The Paralympics strive for inclusion. But some rules unfairly exclude athletes with severe disabilities. In *The Conversation.com*. <https://theconversation.com/the-paralympics-strive-for-inclusion-but-some-rules-unfairly-exclude-athletes-with-severe-disabilities-166347>
- Gutter, K. & Van Lindert, C. (2020). *Sporten en bewegen voor mensen met een beperking: de inzet van de buurtsportcoach*. Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/25670/sporten-en-bewegen-voor-mensen-met-een-beperking-de-inzet-van-de-buurtsportcoach/>
- Gutter, K., Jonge, M. & Van Lindert, C. (2021a). *Sporten en bewegen voor mensen met een beperking: aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen*. Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/26140/sporten-en-bewegen-voor-mensen-met-een-beperking-aandacht-van-sportbonden-voor-inclusief-sporten-en-bewegen/>
- Gutter, K., Van Lindert, C. & Van Kalmthout, J. (2021b). *Sport en bewegen voor mensen met een beperking: aanbod van verenigingen*. Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/25793/sporten-en-bewegen-voor-mensen-met-een-beperking-aanbod-van-verenigingen/>
- Heijnen, E. & Elling, A. (2020). *Diversiteit en inclusie in sportopleidingen*. Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/25789/diversiteit-en-inclusie-in-sportopleidingen/>
- Hover, P. & Heijnen, E. (2021). *European Para Championships The Netherlands 2023: Een waardevolle bijdrage aan de Nederlandse Topsportevenementen Strategie 2021-2030?* Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/25885/european-para-championships-the-netherlands-2023/>
- Hover, P. & Hoeijmakers, R. (2018). *Evaluatie beleidskader sportevenementen*. Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/24162/evaluatie-beleidskader-sportevenementen/>
- Kenniscentrum Sport en Bewegen (2020). *Handreiking sporthulpmiddelen*. Kenniscentrum Sport en Bewegen. <https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/producten/handreiking-sporthulpmiddelen/>
- Koning, R., Gerdes, E. & Hover, P. (2021). *Verkenning maatschappelijke waarde EPC 2023*. Rebel/Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/24162/evaluatie-beleidskader-sportevenementen/>
- KPMG (2019). *Brancherapport Sport*. Nederlandse Sportraad. <https://www.nederlandse->

- sportraad.nl/adviezen/documenten/adviezen/2019/11/11/brancherapport-sport
- Mann, D. L., Tweedy, S.M., Jackson, R.C., & Vanlandewijck, Y.C. (2021). Classifying the evidence for evidence-based classification in Paralympic sport. In *Journal of Sports Sciences*, 39(1), 1-6. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02640414.2021.1955523>
- Mashkovskiy, E. & Brittain, I. (2017). The Evolution of classification and technical rules in parasports: extending the frontiers. In *Acta Universitatis Carolinae Kinanthropologica*, 53(1), 5-20. <http://dx.doi.org/10.14712/23366052.2017.1>
- Nederlandse Sportraad (2020a). *De fitheid van de sport. Een kwalitatieve analyse van de huidige organisatie en financiering van de sport*. Nederlandse Sportraad. <https://www.nederlandse-sportraad.nl/adviezen/documenten/publicaties/2020/07/10/de-fitheid-van-de-sport.-een-kwalitatieve-analyse-van-de-organisatie-en-financiering-van-de-sport>
- Nederlandse Sportraad (2020b). *De opstelling op het speelveld. Naar een sterke sportbranche voor een vitale samenleving*. Nederlandse Sportraad. <https://www.nederlandse-sportraad.nl/adviezen/documenten/publicaties/2020/11/19/de-opstelling-op-het-speelveld>
- Notté, R., Van Kalmthout, J. & Van Lindert, C. (2011). *Monitor integratie van gehandicaptensport binnen reguliere sportbonden*. Mulier Instituut. https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/kennisbank/publicaties/?monitor-integratie-van-gehandicaptensport-binnen-reguliere-sportbonden&kb_id=8995
- OCW (2018). *Mediabesluit 2008*. OCW. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0025036/2018-01-01/>
- Pankiwak, A. (2020). *National Paralympic sport policy interventions and contexts influencing a country's Paralympic success: A realist-informed conceptual framework*. Victoria University. <https://vuir.vu.edu.au/41801/>
- Patatas, J.M, De Bosscher, V. & Legg, D. (2018). Understanding parasport: an analysis of the differences between able-bodied and parasport from a sport policy perspective. In *International Journal of Sport Policy and Politics*, 10(2), 235-254. <https://spliss.research.vub.be/sites/default/files/atoms/files/2018-patatas%20et%20al-Understanding%20Parasport.pdf>
- Reitsma, M. & Hoekman, R. (2019). *Sport in provinciale coalitieakkoorden 2019-2023*. Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/25228/sport-in-provinciale-coalitieakkoorden-2019-2023/>
- Revalidatie Nederland (2018). *Brancherapport Revalidatie*. Revalidatie Nederland. https://www.revalidatie.nl/userfiles/File/publicaties/Brancherapport_Revalidatie_Nederland_2018.pdf
- Slot-Heijs, J.J. & Lucassen, J.M.H. (2019). *Bewegingsonderwijs en sport in het speciaal onderwijs*. Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/25063/bewegingsonderwijs-en-sport-in-het-speciaal-onderwijs/>
- TeamNL (2018). *Wat topsporters vinden van aangeboden voorzieningen en faciliterende partijen Rapportage van het onderzoek naar de waardering van de aan topsporters geboden voorzieningen (1 meting) en CTO, Athlete Services en TeamNL*. <https://nocnsf.nl/media/1461/totaalverslag-nocnsf-waardering-voorzieningenpdf.pdf>
- Tweedy, S.M., & Vanlandewijck, Y.C. (2009). International Paralympic Committee Position Stand - Background and scientific principles of Classification in Paralympic Sport. In: *British Journal of Sports Medicine*, 45, 259-269. <https://bjsm.bmj.com/content/45/4/259>
- Van der Poel, H. (2008). Sportbeleid 2005-2008. In: K. Breedveld, C. Kamphuis & A. Tiessen-Raaphorst. *Rapportage sport 2008*. Sociaal en Cultureel Planbureau/Mulier Instituut.
- Van der Roest, J-W. (2021). *Het paralympisch topsportklimaat in Nederland*. USBO advies. Universiteit Utrecht. <https://www.nederlandse-sportraad.nl/documenten/publicaties/2021/09/30/het-paralympisch-topsportklimaat-in-nederland>

- Van Sterkenburg, J. (2013). *Paralympische spelen op televisie: interpretatie en representatie*. Erasmus Universiteit/Universiteit Utrecht. <https://repub.eur.nl/pub/50904>
- Van Suijlekom, A. & Dopheide, M. (2021). *Talentontwikkeling in lokale sportakkoorden*. Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/26179/talentontwikkeling-in-lokale-sportakkoorden/>
- Vanlandewijck, Y. (2019). *Sport Eligibility and Classification in the Paralympic Games – Past, Present, Future. The example of Wheelchair Basketball*. Presentatie op VISTA-congres 2019 in Amsterdam. https://www.paralympic.org/sites/default/files/2019-10/2019_09%20Vanlandewijck_IPC%20Scientific%20Award%20VISTA%202019_website.pdf
- Verhaag, M. (2013). *Paralympische beweging en Nederland. Mijlpalen en archieven*. Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/12088/paralympische-beweging-en-nederland/>
- VWS (2014). *Kamerbrief Kennis- en innovatieagenda Sport*. VWS. https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2014Z18730&did=2014D37997
- VWS, VSG & NOC*NSF (2018). *Nationaal Sportakkoord. Sport verenigt Nederland*. VWS. <https://www.sportakkoord.nl/wp-content/uploads/sites/3/2020/12/Nationaal-Sportakkoord.pdf>



Bijlagen

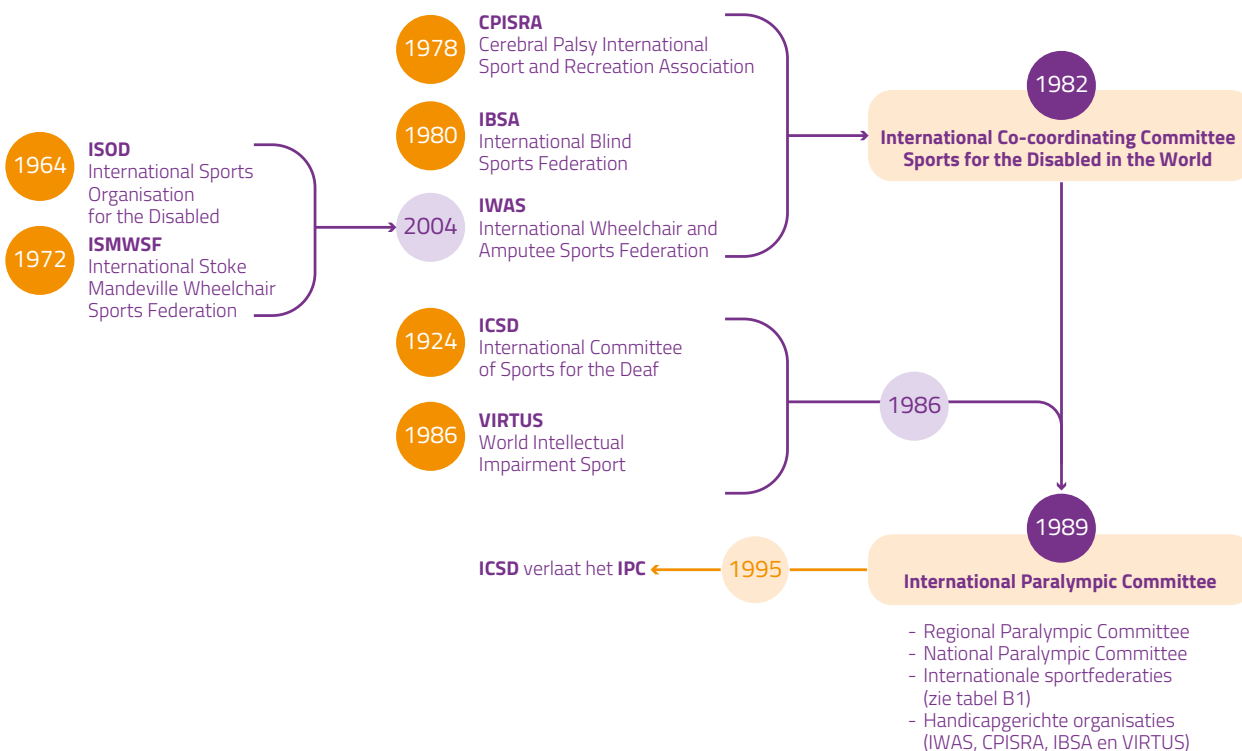
Bijlage 1

Achtergrondinformatie

Historische ontwikkeling als basis voor de toekomst

In de eerste helft van de vorige eeuw kwam er aandacht voor sport voor mensen met een handicap.¹⁰⁴ De Engelse arts Ludwig Guttmann vond sport belangrijk voor oorlogsslachtoffers met neurologische aandoeningen of amputaties. In 1948 organiseerde hij de eerste World Wheelchair and Amputee Games in Londen, naar analogie van de Olympische Spelen die dat jaar ook in Londen gehouden werden. In de daaropvolgende decennia werden diverse internationale federaties opgericht waarin het type handicap de insteek vormde (zie figuur 3). Deze federaties organiseerden gezamenlijk de (voorlopers van) de Paralympische Spelen, totdat in 1989 het Internationaal Paralympisch Comité (IPC) werd opgericht. Ter vergelijking: het Internationaal Olympisch Comité (IOC) werd in 1896 opgericht, bijna een eeuw eerder.

Figuur 3 // Betrokken internationale organisaties bij gehandicaptensport



Bij de internationale sportevenementen is ook te zien dat zij zich ontwikkelden vanuit de focus op de handicap. De eerste evenementen richtten zich op sport voor mensen in een rolstoel of met een amputatie. Bij de Olympische Spelen voor gehandicapten in Arnhem in 1980 waren ook sporters met een visuele beperking en aangeboren hersenletsel welkom. In 1996 namen in Atlanta voor het eerst sporters met een verstandelijke handicap deel aan de Paralympische Spelen.

¹⁰⁴ Verhaag (2013)

Paralympische sporten en erkende beperkingen

Het IPC heeft 28 takken van sport erkend als paralympische topsporten. Het Internationaal Paralympisch Comité (IPC) bepaalt in samenspraak met de internationale federaties welke (onderdelen van) sporten en welke handicapklassen zij laten meedoen op de aankomende edities van de Paralympische Zomer- en Winterspelen (zie tabel 1).¹⁰⁵ Net als de reguliere sport kent de gehandicaptensport meer (onderdelen van) takken van sport dan op de Paralympische Spelen worden aangeboden. Deze (onderdelen van) sporten kunnen wel onderdeel uitmaken van WK's en continentale kampioenschappen van de diverse internationale sportfederaties.

Iedere sport maakt onderdeel uit van een internationale federatie. De betrokkenheid van diverse partijen met hun eigen regels maakt het samenwerken lastiger. Zo zijn vier sporttakken onderdeel van de internationale handicapgericht sportfederaties, zoals goalball (IBSA) en rolstoelschermen (IWAS). Andere takken van paralympische topsport zijn geïntegreerd in de reguliere internationale sportfederatie (zoals badminton, rolstoeltennis en triatlon) of hebben een eigen internationale federatie (zoals rolstoelbasketbal en rolstoelrugby). Tien takken van sport worden tot nu toe onder de vlag van het IPC georganiseerd (zoals diverse wintersporten, atletiek en zwemmen).

Een aantal internationale federaties, waarvan de sporten (nog) geen onderdeel uitmaken van de Paralympische Spelen, dragen wel bij aan de ontwikkeling van gehandicaptensport. Het IPC erkent deze federaties als ze voldoen aan organisatorische standaarden van het IPC.

Naast de takken van sport heeft het IPC vastgesteld welke beperkingen erkend zijn voor paralympische deelname:

1. verminderde spierkracht door bijvoorbeeld dwarslaesie of spina bifida;
2. beperking in de beweeglijkheid van gewrichten;
3. amputaties van ledematen als gevolg van trauma of ziekte, of een aangeboren deficiëntie aan de ledematen;
4. significant beenlengteverschil, aangeboren of door een trauma;
5. achondroplasia (dwerggroei);
6. hypertonie zoals cerebrale parese (spasmen);
7. ataxie (verminderde coördinatie);
8. athetose (neurologisch symptoom met bewegingsproblemen);
9. visuele beperking, zowel in scherpte, gezichtsveld als (kleuren)waarneming;
10. verstandelijke beperking, gemeten in IQ (<75), een beperkte zelfredzaamheid en de voorwaarde dat dit voor het 18^e levensjaar is geconstateerd.

Deze tien beperkingen hebben als overeenkomst dat ze verifieerbaar en permanent van aard zijn. Als een sporter een van de tien erkende beperkingen heeft, is dat overigens geen toegangsbewijs voor iedere paralympische topsport. Er geldt een minimale handicap. Dit houdt in dat de beperking invloed moet hebben op de sportprestatie. De omschrijving van minimale handicap komt terug in het classificatiesysteem per tak van sport. Niet alle beperkingen worden toegelaten. Zo maken sporters met een auditieve beperking geen onderdeel uit van de paralympische topsport.

¹⁰⁵ IPC handbook chapter 2.7 - [Schedule to bylaws sport governance and management](#)

Tabel 1a // Overzicht van (niet-)paralympische sporttakken en organisatievormen
(Internationaal geïntegreerde sporten)

Paralympische sport ¹⁰⁶	Internationale Federatie (paralympisch)	Internationale Federatie (regulier)	Nederlandse sportbond	Door NOC*NSF erkend als topsport ¹⁰⁷	Topsport-financiering ¹⁰⁸
INTERNATIONAAL GEÏNTEGREERDE SPORTEN					
badminton	-	Badminton World Federation	Badminton Nederland	ja	ja
handboogschieten	-	World Archery	Nederlandse Handboog Bond	ja	nee
kano	-	International Canoeing Federation	Watersportverbond	nee	nee
paardensport	-	Federation Equestre International	Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie	ja	ja
roeien	-	World Rowing Federation	Koninklijke Nederlandsche Roeibond	ja	ja
rolstoelcurling	-	World Curling Federation	Koninklijke Nederlandse Cricket Bond	ja	nee
rolstoeltennis	-	International Tennis Federation	Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond	ja	ja
taekwondo	-	World Taekwondo Federation	Taekwondo Bond Nederland	ja	nee
tafeltennis	-	International Table Tennis Federation	Nederlandse Tafeltennisbond	ja	ja
triathlon	-	International Triathlon Union	Nederlandse Triathlon Bond	ja	ja
wielrennen	-	Union Cycliste Internationale	Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie	ja	ja

¹⁰⁶ IPC handbook chapter 2.7 - Schedule to bylaws sport governance and management

¹⁰⁷ Lijst van erkende topsport en internationale wedstrijdsportdisciplines 2021- 2024

¹⁰⁸ Toekenningen programma's bonden en topsportcentra 2021

Tabel 1b // Overzicht van (niet-)paralympische sporttakken en organisatievormen
(Sporten georganiseerd door het IPC)

Paralympische sport ¹⁰⁶	Internationale Federatie (paralympisch)	Internationale Federatie (regulier)	Nederlandse sportbond	Door NOC*NSF erkend als topsport ¹⁰⁷	Topsport-financiering ¹⁰⁸
SPORTEN GEORGANISEERD DOOR HET IPC					
alpineskiën	Para Alpine Skiing	International Ski Federation	Nederlandse Ski Vereniging	ja	ja
atletiek	Para Athletics	World Athletics	Atletiekunie	ja	ja
biathlon/nordic skiing	Para Biathlon/ Nordic Skiing	International Ski Federation	Nederlandse Ski Vereniging	ja	nee
danssport	Para Dance Sport (niet op programma Paralympische Spelen)	World Dancesport Federation	Nederlandse Algemene Danssport Bond	nee	nee
ijshockey	Para Ice Hockey	International Ice Hockey Federation	Gehandicaptensport Nederland	ja	nee
powerliften	Para Powerlifting	International Weightlifting Federation	Koninklijke Nederlandse Krachtsport en Fitnessbond	ja	nee
snowboard	Para Snowboard	International Ski Federation	Nederlandse Ski Vereniging	ja	ja
sportschieten	Shooting Para Sport	International Shooting Sport Federation	Koninklijke Nederlandse Schietsport Associatie	ja	nee
zwemmen	Para Swimming	International Swimming Federation	Koninklijke Nederlandse Zwembond	ja	ja

Tabel 1c // Overzicht van (niet-)paralympische sporttakken en organisatievormen
(Eigenstandige internationale sportgerichte federatie en Handicapgerichte organisaties)

Paralympische sport ¹⁰⁶	Internationale Federatie (paralympisch)	Internationale Federatie (regulier)	Nederlandse sportbond	Door NOC*NSF erkend als topsport ¹⁰⁷	Topsport-financiering ¹⁰⁸
EIGENSTANDIGE INTERNATIONALE SPORTGERICHTE FEDERATIE					
boccia	Boccia International Sports Federation	-	Gehandicaptensport Nederland	ja	ja
rolstoelbasketbal	International Wheelchair Basketball Federation (wel gehuisvest bij FIBA)	International Basketball Federation	Nederlandse Basketball Bond	ja	ja
rolstoelrugby	Wheelchair Rugby Federation	World Rugby	Gehandicaptensport Nederland	ja	ja
zitvolleybal	World ParaVolley	International Volleyball Federation	Nederlandse Volleybalbond	ja	nee (tot 2021)
HANDICAPGERICHTE ORGANISATIES					
football 5-a-side	International Blind Sport Association	Federation Internationale de Football Association	Gehandicaptensport Nederland / Koninklijke Nederlandse Voetbalbond	ja	nee
goalball	International Blind Sport Association	-	Gehandicaptensport Nederland	ja	nee
judo	International Blind Sport Association	International Ice Hockey Federation	Judo Bond Nederland	ja	nee
rolstoelscheren	International Wheelchair and Amputee Sports Federation	International Fencing Federation	Koninklijke Nederlandse Algemene Schermbond	ja	nee

Tabel 1d // Overzicht van (niet-)paralympische sporttakken en organisatievormen
(Deze sporten maken geen onderdeel uit van de Paralympische Spelen)

Paralympische sport ¹⁰⁶	Internationale Federatie (paralympisch)	Internationale Federatie (regulier)	Nederlandse sportbond	Door NOC*NSF erkend als topsport ¹⁰⁷	Topsport-financiering ¹⁰⁸
MAAST DEZE SPORTEN ERKENT HET IPC EEN AANTAL INTERNATIONALE FEDERATIES VOOR DE VERDERE ONTWIKKELING VAN GEHANDICAPTENSPOORT. DEZE SPORTEN MAKEN GEEN ONDERDEEL UIT VAN DE PARALYMPISCHE SPELEN					
armworstelen	-	World Armwrestling Federation	Koninklijke Nederlandse Krachtsport en Fitnessbond	nee	nee
bobslee en sikeleton	-	International Bobsleigh & Skeleton Federation	Bob en Slee Bond Nederland	nee	nee
klimsport	-	International Federation of Sports Climbing	Nederlandse Klim- en Bergsport Vereniging	nee	nee
CP-voetbal	International Federation of CP Football	Federation Internationale de Football Association	Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond	nee	nee
frisbee	-	World Flying Disc Federation	Nederlandse Frisbee Bond	nee	nee
golf	-	International Golf Federation	Nederlandse Golf Federatie	nee	nee
handbal	-	International Handball Federation	Nederlands Handbal Verbond	nee	nee
hockey	-	International Hockey Federation	Koninklijke Nederlandse Hockey Bond	nee	nee
karate	-	World Karate Federation	Karate-do Bond Nederland	nee	nee
moderne vijfkamp	-	Modern Pentathlon International Union	Moderne Vijfkamp Bond (geen lid NOC*NSF)	nee	nee
elektrisch rolstoelvoetbal	International Federation of Powerchair Football	Federation Internationale de Football Association	Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond	nee	nee
zeilen	-	World Sailing	Watersportverbond	nee	nee
squash	-	World Squash Federation	Squash Bond Nederland	nee	nee

Financieringsstromen in de Nederlandse paralympisch topsport

Financiering van de Nederlandse topsport komt van diverse bronnen, waarbij deels de omvang bekend is, maar deels ook niet.¹⁰⁹ Uit de begroting van TeamNL over 2021 blijkt dat de inkomsten als volgt waren verdeeld:¹¹⁰

- De rijksoverheid (ministerie van VWS) draagt met subsidies bij aan topsportevenementen, topsportprogramma's en (nationale en internationale) dopingbestrijding. In 2021 was dit bij elkaar 39,9 miljoen euro.
- De rijksoverheid (ministerie van VWS) financiert het Fonds voor de Topsporter. In 2021 werd 13,8 miljoen euro uitgegeven aan stipendia en onkostenvergoedingen.
- De Nederlandse Loterij droeg in 2021 14,7 miljoen euro bij aan topsport.
- Het IOC en de partners droegen in 2021 2,5 miljoen euro bij.

Door de integratie van paralympische topsport is niet duidelijk welk deel aan paralympische topsport(ers) is besteed, maar een indicatie is wel te geven.

- Aan de topsport- en opleidingsprogramma's besteedde NOC*NSF in 2021 33,2 miljoen euro. De paralympische programma's kregen daarvan 3,8 miljoen euro (11%).¹¹¹
- De TeamNL centra (voorheen Centra voor Topsport en Onderwijs) en het Expertisecentrum Voortgezet Onderwijs & Topsport (voorheen Stichting Loot) kregen 7,8 miljoen euro. Een aantal paralympische topsporten, zoals rolstoelbasketbal en boccia, maken hier gebruik van.
- Overige uitgaven betroffen begeleiding van de bonden en bondscoaches (4,8 miljoen euro), Games Operations (8,7 miljoen euro), Athlete services (3,7 miljoen euro) en collectieve projecten (2,6 miljoen euro). Welk deel van dit budget naar paralympische topsport is gegaan, is niet te achterhalen. Zeker is wel dat ook paralympische topsportbonden begeleid zijn door prestatie managers en dat de uitzending naar de Paralympische Spelen uit dit budget is betaald.

De Johan Cruyff Foundation draagt bij aan de financiering van talentenprogramma's van diverse bonden. In 2020 gaven ze hier ruim 200.000 euro aan uit.¹¹² Het Fonds Gehandicaptensport ondersteunde een aantal paralympische topsporters en droeg bij aan het Team Para-atletiek.¹¹³ Andere bronnen van inkomsten zijn niet met bedragen in te vullen. Voorbeelden hiervan zijn de eigen investeringen van de sportbonden in paralympische talent- en topsportprogramma's, bijdragen van de sporters aan trainingen, materiaal en reiskosten, en inkomsten vanuit sponsoren.

¹⁰⁹ De NLsportraad is in 2022 gestart met het adviestraject [Organisatie en Financiering van de topsport](#). Het nader inzichtelijk maken van geldstromen maakt onderdeel uit van dat traject.

¹¹⁰ [Bestedingsdoelen topsportbegroting NOC*NSF | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#). Daarnaast stelden de bonden zelf 21,3 miljoen euro beschikbaar voor topsportprogramma's.

¹¹¹ [nocnsf-lijst-topsporttoekenningen-2021.pdf](#)

¹¹² [Jaarrekening Johan Cruyff Foundation 2020](#)

¹¹³ [Jaarverslag Fonds Gehandicaptensport 2020](#)

Bijlage 2

Verslag bijeenkomsten

Voor het adviestraject *Doorontwikkeling paralympische topsport* heeft de Nederlandse Sportraad (NLsportraad) vier bijeenkomsten georganiseerd. In dit verslag vatten we de uitkomsten van de besprekingen samen. De meetings waren als volgt ingedeeld:

1. Een internationale bijeenkomst: de commissie sprak 29 september in een online meeting met internationale wetenschappers en vertegenwoordigers van diverse nationale paralympische comités en sportorganisaties.
2. Een bijeenkomst met stakeholders: de commissie ontmoette op 7 oktober Nederlandse stakeholders uit sport, media, evenementensector en gemeenten.
3. Een bijeenkomst met experts: vertegenwoordigers uit Nederlandse wetenschap en (beleids)onderzoek gaven 8 oktober hun input.
4. Een bijeenkomst met topsporters en coaches: paralympische atleten en coaches dachten op 28 oktober mee over de prioriteiten voor doorontwikkeling.

Opzet van de bijeenkomsten

De aanwezigen maakten op de bijeenkomsten op verzoek van de NLsportraad een SWOT-analyse van de stand van zaken van de paralympische topsport. Ze dachten na over de sterktes en zwaktes van de paralympische topsport, zowel in Nederland als internationaal. Vervolgens bespraken de deelnemers de kansen en bedreigingen die zij zagen voor de doorontwikkeling van de paralympische topsport. Deze discussies voerden zij aan de hand van de volgende driedeling:

- de governance, organisatie en financiering van de paralympische topsport;
- de sportloopbaan en de begeleiding van paralympische topsporters;
- de maatschappelijke impact van paralympische topsport.

Bij de Nederlandse bijeenkomsten gaven deelnemers vervolgens aan wat zij de belangrijkste onderwerpen vonden voor doorontwikkeling van paralympische topsport. De bijeenkomst werd afgerond met een discussie over de prioriteiten. De focus lag daarbij op de vraag welke partijen de bijbehorende acties moeten organiseren en financieren. Bij de internationale bijeenkomst lag de focus op de rol die Nederland (waaronder de overheid) als gidsland zou kunnen nemen in de internationale doorontwikkeling van de paralympische topsport.

Organisatorische integratie, topsportklimaat en integriteit

De meeste deelnemers vinden dat de organisatorische integratie van de paralympische topsport binnen NOC*NSF en de sportbonden heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van paralympische topsport.

Een voorbeeld daarvan zijn de vergelijkbare voorzieningen voor alle topsporters in één TeamNL, zoals de beschikbaarheid van een stipendium voor A-sporters. Aanwezigen benoemen ook risico's van de organisatorische integratie. Zij wijzen op versnippering van kennis en verstrengeling van belangen bij zowel sportbonden als NOC*NSF.

Gehandicaptensport en paralympische topsport in het bijzonder moeten als kleine doelgroep knokken om aandacht. Aanwezigen vinden dat zowel bij NOC*NSF en sportbonden als bij gemeenten specifieke kennis en blijvende aandacht onvoldoende geborgd zijn. Ook in internationaal verband zien de internationale deskundigen dit risico. Als paralympische topsport verder geïntegreerd wordt in internationale federaties of zelfs het IOC, blijft aandacht nodig voor het unieke ervan. Dit is te omschrijven als het verschil tussen integratie en inclusie: is paralympische topsport alleen organisatorisch opgenomen, of hoort zij er ook werkelijk bij en wordt ze gezien?

Uit de bijeenkomsten komt naar voren dat randvoorwaarden in de organisatie van de paralympische topsport nog onvoldoende geborgd zijn. Aanwezigen noemen onderwerpen als de kwetsbare positie van paralympische topsporters, vraagstukken rondom integriteit wat betreft selectie van paralympische deelnemers en toezicht op besteding van financiële middelen. Hierdoor ontstaan in de paralympische topsport ongewenste situaties, zoals machtsmisbruik.

Talentaanwas en -ontwikkeling

Veel aanwezigen zien talentaanwas en -ontwikkeling als een belangrijk voorwaarde voor de doorontwikkeling van de paralympische topsport. Het aantal getalenteerde paralympische topsporters is zowel in absolute als in relatieve zin klein in vergelijking met die voor olympische topsport. Ook de sportparticipatie van kinderen met een handicap blijft achter bij die van kinderen zonder handicap. De aanwezigen benoemen belangrijke kansen voor de doorontwikkeling van de paralympische topsport. Zo is meer aandacht nodig voor sport en bewegen tijdens de revalidatie, goed bewegingsonderwijs voor alle kinderen en sociale en fysieke toegankelijkheid van de sport voor mensen met een handicap. Sportbonden en NOC*NSF maken keuzes over de besteding van middelen voor topsportprogramma's en opleidingsprogramma's. Zij zijn daarvoor aangewezen op het beschikbare budget voor zowel olympische als paralympische topsporten. Tijdens de bijeenkomsten worden over deze keuzes diverse opmerkingen gemaakt. Een aantal mensen geeft aan dat er te weinig opleidingsprogramma's zijn voor talenten. Bovendien is de financiering van dit soort programma's afhankelijk van foundations of private middelen. Daarnaast is het scouten van gehandicapte sporters op talentdagen zeer belangrijk voor de Nederlandse prestaties. Volgens aanwezigen is de financiering en organisatie van deze dagen echter teruggelopen. Tot slot heeft de huidige financiering van focussporten bijgedragen aan de huidige positie van de Nederlandse paralympische topsport. Toch stellen sommige deelnemers de vraag hoe goed dit is voor een brede paralympische topsportontwikkeling en toekomstige prestaties.

Het gebrek aan toegang tot en de financiering van sporthulpmiddelen (zoals aan rolstoelen, protheses, handbikes, zitski's) is op de bijeenkomsten een terugkerend onderwerp. Sporthulpmiddelen zijn ten eerste van belang voor de kennismaking met sport en bewegen. De verstrekking door gemeenten/WMO of via zorgverzekeraars levert veel onduidelijkheid op. Talenten zijn afhankelijk van sporthulpmiddelen om zich te ontwikkelen tot topsporter. Daarom is het nodig dat sporthulpmiddelen worden aangepast aan hun prestatieniveau. Dit betekent dat de sporters regelmatig nieuwe sporthulpmiddelen nodig hebben, vaak op maat. Naast beschikbaarheid en financiering van sporthulpmiddelen vraagt dat veel technische kennis. Een aantal mensen geeft aan dat alle drie aspecten een zwakte vormen voor doorontwikkeling.

Classificatie

Classificatie van paralympische topsporters heeft tot doel eerlijke competitie te organiseren. Dat wil zeggen dat de beperking geen beïnvloedende factor is voor de uitslag. Het is een groot vraagstuk hoe je de mate waarin een beperking de prestatie beïnvloedt, objectief vaststelt. Ook de indeling van sporters in klassen die zowel eerlijk als competitief interessant zijn, is een uitdaging. In sommige sporten, zoals atletiek en zwemmen, zijn veel klassen gedefinieerd, met vaak weinig deelnemers. Dit maakt de sport voor toeschouwers moeilijk te begrijpen en voor media lastig om aantrekkelijk in beeld te brengen.

Aanwezigen noemen de huidige organisatie van de classificatie een zwakte van de paralympische topsport. De classificatie vraagt om verdere professionalisering, zowel in Nederland als internationaal. Het gaat dan onder meer om de technische en organisatorische uitvoering. Zo voeren vrijwilligers de classificatie van sporters bij wedstrijden uit. Als zwaktes noemen de aanwezigen dat er te weinig geld is voor een professionele organisatie van classificatie, dat classifiers weinig kennis uitwisselen en dat daardoor risico op willekeur bestaat.

Beeldvorming en zichtbaarheid

Aanwezigen op de bijeenkomsten zijn het erover eens dat media tijdens de Paralympische Spelen veel aandacht voor de paralympische topsport genereren. Daarmee bieden ze een momentum om op aan te haken met sportstimulering. Maar als de spelen voorbij zijn, is de aandacht ook snel weer weg. Daarnaast is er consensus dat een parasporter een belangrijk rolmodel kan zijn voor toekomstige topsporters en voor de inclusie van mensen met een handicap in de maatschappij. Op welke wijze een rolmodel optimaal van waarde is, levert tijdens de bijeenkomsten veel discussie op. Zo is het belangrijk om oog te hebben voor de identiteit en het unieke verhaal van de parasporter, inclusief het verhaal achter de handicap. Bijvoorbeeld voor de *athlete branding* en om sponsors te vinden, is het verhaal over de handicap belangrijk. Tegelijkertijd willen sporters gewaardeerd worden om hun prestatie en willen ze niet de 'zielige' kant van hun handicap het verhaal laten domineren.

Kennisdeling en innovatie

Nederland heeft een goede infrastructuur voor paralympische topsport. Ook heeft het veel kennis in huis, zoals over innovatie. Maar die kennis zou nog een stuk beter kunnen worden benut. De experts geven aan dat een structurele verbinding tussen praktijk en wetenschap ontbreekt. Een mogelijk middel daarvoor is de inzet van *embedded scientists*, zoals in de olympische topsport gebeurt. Ook kan de sportsector meer gebruik maken van de kennis en kennisfaciliteiten bij hbo's en universiteiten. Die hebben naast kennis over sport ook veel kennis over revalidatie in brede zin tot hun beschikking. Ook de technische en organisatorische kennis over bewegingstechnologie en sporthulpmiddelen kan nog beter worden ontwikkeld en benut.

De kennis in Nederland over paralympische topsport kan bijdragen aan de ontwikkeling van sport voor mensen met een handicap in andere landen. Met EU-programma's en andere hulpprogramma's is daar nog veel winst te behalen. Een voorbeeld is Erasmus+, dat kan worden ingezet om post-carrièreprogramma's voor atleten op te zetten of internationaal onderzoek te stimuleren.

Nederland in het buitenland

Voor de ontwikkeling van de paralympische topsport wijzen de internationale deskundigen op het grote verschil tussen ontwikkelde, veelal westerse landen en minder ontwikkelde landen. In veel andere landen speelt de overheid ook een rol in de financiering van de paralympische topsport. De organisatorische integratie is daar vaak minder ver gevorderd dan in Nederland. Als het een doel is om de wereldwijde competitie en prestaties in de paralympische topsport te versterken, is het nodig minder ontwikkelde landen te helpen bij de sportstimulering voor mensen met een handicap. Hierin zou Nederland een gidsrol kunnen spelen. Het Game Changerproject in Tokio is een voorbeeld van dergelijke ontwikkelingssamenwerking. Ook kan Nederland als gids optreden met zijn kennis op het gebied van innovatie, zoals bij de ontwikkeling van betaalbare blades.

Voor een gidsfunctie is het belangrijk dat Nederlanders actief zijn in internationale federaties en het IPC/IOC. Zo stellen de internationale federaties classificatiecodes per tak van sport op. Wie hierop invloed wil uitoefenen, zal moeten deelnemen aan commissies of besturen van die organisaties.

Tenslotte stellen de deskundigen dat je niet zomaar een gidsland kunt zijn. Het vraagt om een structurele relatie-opbouw. Ook is het van belang oog te hebben voor lokale gebruiken en maatwerk. Wat in Nederland werkt, kan elders heel anders uitpakken. Een kritische blik op de eigen situatie blijft ook van belang, zoals de mate van inclusie van mensen met een handicap in de Nederlandse samenleving.

Bijlage 3

Overzicht gesproken personen

Interviews

Frank Slooten	NOC*NSF
Paul Hover	Mulier Instituut
Radboud Koning	Rebel
Ralf van der Rijst	NOC*NSF
Lisanne Balk	Mulier Instituut
Caroline van Lindert	Mulier Instituut
Raymond Blondel	NOC*NSF/NPC
Dos Engelaar	Gehandicaptensport Nederland
Joep Pelsser	Gehandicaptensport Nederland
Nike Boor	Fonds Gehandicaptensport
Sandra Titulaer	Rijndam Revalidatiecentrum
Guido Davio	Nederlandse Volleybalbond
Susanne van Waert	Voormalig medewerker NOC*NSF en IPC
Andre Cats	Koninklijke Nederlandse Zwembond
Ilja Simons	Breda University of Applied Sciences
Greg Richards	Breda University of Applied Sciences
Monique Berger	De Haagse Hogeschool
Sam de Vor	NOC*NSF
David Mann	Vrije Universiteit Amsterdam

Internationale bijeenkomst 29 september

David Legg	Department of Health and Physical Education, Mount Royal University, Canada
Hans Westerbeek	Institute for Health & Sport, Victoria University, Australia
Aija Saari	Finnish Paralympic Committee
Linda Torége	Parasport Sweden & Swedish Paralympic Committee
Ian Brittain	Centre for Business in Society Faculty of Business and Law, Coventry, University, UK
Tony Sainsbury	former British Paralympic Chef de Mission, consultant
Todd Nicholson	former chairman of the IPC Athletes' Council, Canada
Tabo Huntley	School of Sport and Exercise Science, Liverpool John Moores University, UK
Anoma van der Veere	Leiden Asia Centre, Leiden University, NL/Japan
Cato Zahl Pedersen	Idrettsforbundet Norway
Mads Andreassen	Idrettsforbundet Norway
Winnie Tiemans	Deutscher Behindertensportverband e.V. – National Paralympic Committee Germany
Jacqueline Patatas	Vrije Universiteit Brussel/ British Columbia Wheelchairrugby, Canada
David Mann	Vrije Universiteit Amsterdam
Chelsey Gotell	Chairperson IPC Athletes' Council, Canada

Stakeholdersbijeenkomst 7 oktober

Esther Vergeer	NOC*NSF
Joep Pelsser	Gehandicaptensport Nederland
Niels Meijer	Cruyff Foundation
Maurice Leeser	Sportbedrijf Lelystad
Erik Kersten	Team TOC
Peter Blangé	Rotterdam Topsport
Jean-Pierre Kempeneers	Ministerie van Buitenlandse Zaken
Nike Boor	Fonds Gehandicaptensport
Paul Vloon	NOS
Maarten Nooter	NOS
Anja van Ginhoven	NOC*NSF/Esther Vergeer Foundation

Expertbijeenkomst 8 oktober

Lisanne Balk	Mulier Instituut
Paul Hover	Mulier Instituut
Monique Berger	Haagse Hogeschool
Thomas Janssen	Vrije Universiteit
Herman IJzerman	Kenniscentrum Sport en Bewegen
Afke Kerkstra	InHolland
Caroline van Lindert	Mulier Instituut
Jorge Alves Lino- de Wit	Fontys
Lars Hagen	Fontys
Jacco van Sterkenburg	Erasmus Universiteit

Sporters en coaches 28 oktober

Rogier Dorsman	Zwemmen
Sem Roelofs	Tafeltennis
Sanne Voets	Paardensport
Rogier van Meggelen	Goalball (coach)
Bas de Bruin	Triathlon (coach)
Jeroen Kampschreur	Skiën
Fleur Jong	Atletiek
Guido Bonsen	Atletiek (coach)
Chantalle Zijderveld	Zwemmen
Barbara van Bergen	Skiën

Colofon

Het advies *Gelijkwaardig en inclusief, advies over de doorontwikkeling van paralympische topsport* is voorbereid door de Commissie Doorontwikkeling paralympische topsport bestaande uit de volgende leden:

-
- Claudia Bokel, voorzitter
-
- Jiske Griffioen en Farid Gamei, raadsleden
-
- Lara Ankersmit, Rita van Driel, René Martens, Jan-Willem van der Roest en Cees Vervoorn, adviseurs
-
- Annet Tiessen en Lennart Langbroek, secretariaat NLsportraad

Dit is een uitgave van de Nederlandse Sportraad

De Nederlandse Sportraad (NLsportraad) is een onafhankelijk adviescollege dat zich richt op het versterken van de betekenis van topsport, breedtesport en bewegen voor de samenleving. De NLsportraad geeft adviezen over zowel sportspecifieke thema's als de relatie tussen sport en andere beleidsterreinen. Adviezen ontwikkelt de raad op transparante wijze samen met experts en ervaringsdeskundigen. Adviezen van de NLsportraad zijn vernieuwend, relevant, onderbouwd door onderzoek en uitvoerbaar.

www.nederlandse-sportraad.nl

Maart 2022 | NLsportraad 2022-02

Fotografie: Hollandse Hoogte | ANP

Vormgeving: Things To Make And Do

